

Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia

Treball de Fi de Grau

MOVIMENTS SOCIALS EL DESAFIAMENT DEL PODER EN XARXA.

Autor/a: Judit Costa i Pagès

Tutor/a: Olga Serradell Pumareda

Data: 3/06/2020

Grau en: Sociologia.

*Igual que un moviment social,
aquest TFG és una acció col·lectiva.*

ELS MOVIMENTS SOCIALS EN XARXA

ÍNDEX DE CONTINGUT

INTRODUCCIÓ	1
PREGUNTES D'INVESTIGACIÓ I OBJECTIUS	2
METODOLOGIA.....	3
MARC TEÒRIC.....	6
ESTAT DE LA QUESTIÓ	10
RESULTATS	12
CONCLUSIONS	18
BIBLIOGRAFIA.....	20
AGRAIMENTS.....	21
ANNEX	22

INTRODUCCIÓ

En aquest treball s'exposarà el recorregut dels Moviments Socials al llarg dels anys, així com el paper que exerceix la tecnologia digital, concretament les xarxes socials, en els Moviments Socials.

L'origen d'aquest treball es troba, per una banda, en el meu interès personal sobre el tema, i per l'altra sorgeix en un període de profunda mutació dels moviments socials, al mateix temps que es produeix una creixent presència de les xarxes socials en i per tots els àmbits de les nostres vides, com en l'activisme social.

És evident que, sense cap afany de començar la casa per la teulada, el punt de partida serà acotar el concepte moviment social entre tantes definicions. Tot i la gran varietat de literatura que hi ha, i entenent que no n'hi ha cap que empíricament sigui més correcte que una altra, jo em basaré, per aquesta primera qüestió, en la teoria de Charles Tilly, ja que exposa una perspectiva cultural i històrica molt amplia.

Un cop concretat i definit el concepte en si, procediré a fer una revisió literària del recorregut d'aquests, centrant-me en les teories de sociòlegs contemporanis com Alain Touraine, Geoffrey Pleyers, Manuel Castells, Jorge Riechmann... principals representants de les noves teories entorn els moviments socials i que posen sobre la taula noves propostes analítiques i epistemològiques d'aquests, fent èmfasi en la globalització, les polítiques neo-liberals, i sobretot, les xarxes socials.

A més d'aquests autors principals, també es farà una revisió bibliogràfica d'altres autors que hagin tractat el tema dels moviments socials.

PREGUNTES D'INVESTIGACIÓ I OBJECTIUS

Per a la realització d'aquest treball partim de les següents preguntes d'investigació:

- Quin és el paper de la tecnologia digital en els moviments socials de l'actualitat?
- La tecnologia digital genera canvis en la forma d'organització dels agents que participen en aquestes protestes?
- Aquesta onada de moviments socials té un rerefons global o simplement nacional?
- Quins són els avantatges i els inconvenients que susciten les xarxes digitals en els moviments socials?

Els objectius d'aquest treball són els següents:

Objectius generals

1. Analitzar la influència de les xarxes socials en els moviments socials contemporanis.

Objectius específics

1. Identificar si la revolució digital genera nous canvis en l'organització i en la subjectivitat política dels agents dels moviments socials.
2. Investigar si els moviments socials actuals en xarxa tenen un impacte en l'àmbit global o simplement local/ nacional. I a què és degut.
3. Analitzar l'impacte de la presència de la tecnologia digital en els moviments socials. Així com els avantatges i inconvenients.

METODOLOGIA

En el meu TFG es pretén analitzar el fenomen sociològic d'“Els moviments socials en xarxa”, a través de l'estudi de diferents moviments que han sorgit darrerament a diferents llocs del món.

Prosseguint amb la metodologia, per tal de poder dur a terme aquest treball, l'he dividit en dues parts metodològiques diferents:

- La primera part és completament teòrica, on es fa una revisió bibliogràfica i s'aborden teories d'autors clàssics i moderns entorn els moviments socials (Tilly, Pleyers, Touraine, Castells, Tarrow...) per tal de poder crear el model teòric del treball (conceptes i la seva relació entre ells) això m'ha permès contextualitzar la trajectòria dels moviments socials al llarg dels anys i especialment en l'actualitat.
- La segona part, recull dades empíriques amb treball de camp qualitatiu. Es basa en l'estudi de cas, que consta de deu entrevistes (tres de cada lloc excepte el cas de Hong Kong degut a les dificultats sorgides a causa de la crisi sanitària), la majoria joves molt involucrats en els respectius moviments socials actuals de Xile (Revolución de los 30 pesos – Chile despertó), Hong Kong (Water Revolution), Catalunya (Tsunami democràtic) i França (Gilette Jaunes), amb la voluntat de trobar les característiques comunes, i les diferències entre els diferents moviments socials i així també, aconseguir profunditat en el tema i informació rellevant de cada un. Per altra banda, he intentat contactar amb diversos experts sobre el tema per acabar de contrastar informació, però per les mateixes dificultats de la conjuntura excepcional actual, simplement he pogut contactar amb en Jorge Riechmann que m'ha enviat el seu últim llibre entorn el tema i amb César Rendueles, el qual tot i el seu complicat estat de salut, m'ha contestat breument tres preguntes.

En la taula que ve a continuació es poden veure els vuit perfils d'activistes seleccionats:

	CATALUNYA	XILE	HONG KONG	FRANÇA
HOME	1	1	1	2
DONA	2	2	-	1

TAULA 1: Perfils entrevistats

També es mostra una taula en la qual s'exposa una breu caracterització de les persones entrevistades:

Entrevistat/da	Edat:	Situació laboral:	Lloc del moviment social:	Grau implicació prèvia i paper:
Home 1: A	24	Estudiant i monitor/entrenador d'esports.	Catalunya	Activista.
Dona 2: E	21	Estudiant i treballant mitja jornada biblioteca.	Catalunya	Militant organització juvenil i activista.
Dona 3: A	21	Estudiant, monitora de menjador i cambrera dies esporàdics.	Catalunya	Activista.
Dona 4: R	31	Psicòloga, treballa en l'àmbit de l'educació.	Xile	Militant coordinadora organització i activista.
Home 5: X	26	Periodista i actor independent.	Xile	Fotoperiodista del moviment i activista.
Dona 6: M	27	És mare, estudia i treballa a temps parcial.	Xile	Militant organització.
Dona 7: P	33	Autònoma petita empresa.	França	Activista.
Home 8: O	31	Treballador a petita empresa	França	Activista.
Home 9: P	70	Jubilat.	França	Militant associació i activista.
Home 10: J	21	Estudiant i treballa en el camp de la investigació.	Hong Kong	Activista.

TAULA 2: Caracterització dels perfils.

Tenint en compte que el mateix treball gira entorn de la influència de les noves tecnologies sobre els moviments socials, parteixo de les següents variables:

	Origen del moviment	Tipus de lideratge	Forma d'organització	Comunicació i connexió entre els participants	Repressió
Avantatge o element positiu en l'ús de les TIC					
Inconvenient o element negatiu en l'ús de les TIC					

TAULA 3: Quadre d'anàlisi de les entrevistes.¹

¹ Taula omplerta a l'Annex.

MARC TEÒRIC

Per tal de poder arribar a conèixer el paper que juguen i com influeixen les xarxes socials en els Moviments Socials, primerament cal fer una breu -sense cap intenció de desmerèixer ni restar importància- contextualització històrica d'aquests.

Com s'ha exposat anteriorment, els moviments socials han estat una constant al llarg dels segles, han despuntat, teixit i brodat bona part de la història. D'aquí que molts sociòlegs hagin posat el focus sobre ells com a principals transformadors de la societat, un clar exemple es veu reflectit en la trajectòria teòrica d'Alain Touraine que els defineix com "la producció de la societat per si mateixa" (Touraine a Pleyers, 2019).

"La història de les societats modernes, que convencionalment s'inicia amb la Revolució Francesa de 1789, és una història de moviments socials". (Riechmann i Fernández, 1994). En aquest sentit, Raschke (1994), apunta, també, que els moviments socials són producte i productors de la modernitat.

Tot i que fa milers d'anys que en tot el món, el poble es rebel·la per un motiu o un altre, les revoltes no prenen forma com a moviments socials fins a mitjans de la segona meitat del s.XVIII. Segons Tilly (2009), va ser a la dècada dels seixanta del segle XVIII que tot i no tenir res a veure amb els definits moviments socials, a Londres, Boston i Charleston es va produir les primeres reunions de força. Tanmateix, la guerra dels Set Anys (1756-1763), la parlamentarització, la capitalització i la proletarització, van ser els quatre processos que van començar a cristal·litzar la combinació dels elements que caracteritzen els moviments socials.

Seguint a Tilly (2009) aquests processos es van anar forjant al llarg de les següents dècades, i al segle XIX es van verificar, principalment amb el moviment obrer, a més de Gran Bretanya i els Estats Units, en casos com Bèlgica, França. Els moviments responien, especialment, a influències internacionals i fluxos migratoris, també, l'ampliació de dret a vot i els resultats vinculants en eleccions van promoure les activitats dels moviments. Durant el segle XX, amb l'esclat del 1968, i les crisis i transicions de 1989, els moviments socials es van propagar germinant arreu del món. I des de llavors, des de fa més de sis dècades, els moviments pacifista, estudiantil, ecologista i feminista -entre d'altres- han mobilitzat a grans multituds de persones que exigien canvis socials.

Si bé és cert, com exposa Tarrow (2004), no tots els esdeveniments mereixen anomenar-se "Moviments socials", terme que, l'autor, reserva per aquelles seqüències d'acció política basades en xarxes socials internes i marcs d'acció col·lectiva, que desenvolupen el potencial per sustentar desafiaments contra forts oponents. Charles

Tilly (2009), basant-se i seguint els passos de Sidney Tarrow, defineix els moviments socials com “organitzacions globals formades per diferents grups d’interessos”.

Són molts els autors que al llarg de la història dels moviments socials han fet estudis d’aquests, compartint semblances i discrepàncies entorn l’anàlisi. Un dels principals debats entorn el tema, que sorgeix cada vegada que hi ha una nova onada de moviments socials, és la “novetat” d’aquests i la diferenciació envers els anomenats vells moviments socials segons alguns autors.

A mesura que els anys passaven, el moviment obrer, el qual se li atribueix ser el precursor dels moviments socials, va anar perdent protagonisme mentre s’anava institucionalitzant. No obstant això, els carrers, en cap moment, van deixar de ser escenari de protestes socials. Arrel del canvi de caire dels moviments, Alain Touraine (1979) va empenyar el concepte “nous moviments socials”, per posar èmfasi als moviments de la dècada dels 60 i vigents en aquell moment que tot i que també reivindicaven qüestions socioeconòmiques (igual que els moviments obrers), sobretot giraven entorn de l’àmbit més cultural. Així doncs, el sociòleg francès apuntava els nous moviments socials com a substituïts del proletariat com a subjecte revolucionari protagonista.

L’extensió entorn aquesta qüestió podria ser molt llarga, però per no desviar-nos de l’objectiu principal, un cop contextualitzats els moviments socials, seguint a Pleyers (2019), més que obstinar-nos en aquesta qüestió entorn la possible “novetat” o la reproducció de pràctiques ja provades dècades anteriors dels moviments socials, ens centrarem en la significació, els obstacles, les lògiques d’acció i com els actors les porten a terme i al mateix temps i especialment, cercant la influència de les xarxes socials.

En ple segle XXI, gent d’arreu del món ha vist en el concepte “moviment social” el contrapès a un poder opressiu, una crida a l’acció popular. Arran de la crisi financera i econòmica que va tenir lloc entre l’any 2007 i 2008, segons Pleyers (2019) es va iniciar una nova etapa de mobilitzacions, amb una nova generació indignada que reclamava un món menys desigual i més democràtic. Una onada de mobilitzacions que va sorprendre als mitjans de comunicació, als periodistes i fins i tot als mateixos activistes, ni els règims més repressors van aconseguir aturar aquelles protestes democràtiques.

Tot i que al llarg dels següents anys, amb l’auge de grups d’extrema dreta, organitzats internacionalment i fins i tot en alguns casos finançats pel capital financer global, les demandes politico-socials d’aquella onada queden lluny dels objectius reivindicats per milers de persones. Tot i això, d’ençà d’aquell moment les mobilitzacions amb més o menys capacitat d’aglutinar gent i de repercussió, no s’han aturat.

Des de l'eclosió de la forta onada de moviments socials que es va produir arran de la crisi, entre l'any 2012 fins a l'actualitat els moviments socials han seguit en augment. Alguns exemples són el moviment turc per la defensa del parc Gezi, les persistents manifestacions a Brasil el 2013 i 2014, el moviment mexicà format majoritàriament per estudiants sota el lema #YoSoy123, les contínues manifestacions a Moscou contra el règim autoritari de Putin, les incessants mobilitzacions a Grècia, Espanya i Portugal... Com també, en són exemples recents i amb gran ressò, els moviments socials sorgits els dos darrers anys -i sobre els quals em centraré en aquest treball- el contundent moviment de les armilles grogues a França, el potent moviment estudiantil de Hong Kong on els activistes s'atrinxeraven a les universitats, l'esclat de les protestes independentistes de Catalunya que es remunten a unes demandes històriques, o l'ininterromput moviment Xilè que, dia rere dia, ha sacsejat els carrers de les grans ciutats.

Seguint al sociòleg Manuel Castells, tots aquests esdeveniments i altres no esmenats, "expressen la vitalitat i la continuïtat de les formes actuals de moviments socials tot i la seva diversitat i diferents resultats". (Castells, 2015:216).

Tot i que tots aquests moviments socials s'han produït en contextos extremadament diferents, ja sigui per la cultura, l'àmbit institucional i polític, les condicions socioeconòmiques... Malgrat aquesta heterogeneïtat que conforma la conjuntura dels moviments socials, segons Castells (2015) tots aquests comparteixen dos grans factors contextuals crucials. Per una banda, trobem el menyspreu cap als partits polítics que ha aflorat entre els ciutadans arrel de treballar per propis interessos i a més en molts països amb casos de corrupció, i per altra banda, hi veiem la capacitat de "comunicació autònoma, de connexió entre els participants i amb la societat en el seu conjunt a través dels nous mitjans socials, de telèfons intel·ligents i de tota la galàxia de xarxes de comunicació": (Castells, 2015: 2020).

Aquest potencial comunicador es troba de forma majoritària en mans dels grups més joves de la població, que a més de saber-ne i ser molt actius a les xarxes socials, també són més proclius a rebel·lar-se a causa de "constituir la categoria d'edat més fortament afectada per les recessions econòmiques". (Pleyers, 2019:29).

La centralitat d'internet i de les xarxes socials en els moviments socials recents ha marcat un abans i un després en aquests, ja que als darrers anys, lluny del binarisme, s'ha pogut veure com el món "virtual" i el món "real" convergien en les mobilitzacions als carrers.

Actualment, amb l'auge de l'autocomunicació de masses (Castells, 2015:240), els moviments socials han experimentat una gran influència de les xarxes socials i internet, fins al punt de ser transformats en profunditat. Les xarxes socials són molt més que eines, aquestes seguint a Pleyers (2019), ajuden als actors que desafien el poder oferint nous circuits pels fluxos d'informació; faciliten el contacte directe entre activistes i actors d'aquestes mobilitzacions a la seva ciutat, el seu país o al món reforçant intercanvis, possibiliten el reclutament de nous activistes i visibilitzant els casos.

Així doncs, "els moviments són locals i globals a la vegada" (Castells, 2015: 243). Primerament sorgeixen en conjuntures concretes, normalment de situacions precàries que fan que la quotidianitat resulti fatigosa i insuportable, aleshores construeixen les seves pròpies xarxes, ocupant l'espai urbà i tanmateix, connectant-se a internet. És a partir del moment que comença la difusió en línia que pot arribar a quasi tots els punts del planeta i globalitzar la seva acció, les demandes i els seus objectius.

Així és com si els moviments socials volen aconseguir un major ressò, en l'era de la globalització, és casi imprescindible que aquests es difonguin a través d'Internet. A diferència de les dècades anteriors, mentre que abans eren els mitjans de comunicació els quals decidien on posar llum, ara la clau de la qüestió la té internet i les xarxes socials (Tascón y Quintana, 2012: 82).

Si bé és cert que la història no s'escriu de forma anticipada, i encara és aviat per dir si aquest últim "cicle de protestes" (Tarrow 1994) aconseguirà, mitjançant la resistència a l'ordre establert, implementar canvis alternatius de vida i de democràcia en la societat, un cop arribats aquest punt, i com exposen la gran majoria dels sociòlegs, cal ser conscients que "ni internet ni cap altra tecnologia, pot ser origen d'una casualitat social" (Castells, 2015: 249). Així, des de la sociologia contemporània, cal posar èmfasi - objectiu d'aquest treball de fi de grau- en el paper decisiu que tenen les xarxes socials amb la seva característica capacitat de comunicació, a l'hora de formar i posar a la pràctica els moviments socials, actualment, i segurament en un futur, inspirant, especialment, a una generació de joves que no té por d'actuar per ella mateixa.

"Hem enderrocat el mur de la por

Vosaltres enderrocareu el mur de casa nostra

Reconstruirem les nostres llars

Però vosaltres no aixecareu mai més aquest mur de la por

Tuit de @souriastrong (Rawia Alhoussaini), a Tahrir.

ESTAT DE LA QUESTIÓ

Ens trobem en un moment en què la globalització està generant una gran magnitud de desafiaments globals i, al mateix temps, nous espais i noves oportunitats per tal que els ciutadans actuïn com agents de les seves pròpies vides i del seu món. Va ser al 2010, amb la “Revolució de la Dignidad” sorgida a Tunísia, que es va obrir les portes a una època prolífica en moviments socials, des de les ocupacions de places a Portugal, Espanya i als EEUU, amb l’Occupy Wall Street, per protestar contra la crisi econòmica, passant per les mobilitzacions estudiantils de Xile i Colòmbia, fins a protestes allunyades de la popularitat mediàtica com el moviment “Y’ en marre” dels joves de Senegal... “Des de 2011 i fins a la data, no ha passat ni un mes sense que esclati una protesta ciutadana en un país”. (Pleyers, 2019: 20). Milions de persones al carrer mobilitzant-se per causes diverses però amb un denominador comú: el malestar social i l’ús de la tecnologia digital.

L’ús d’aquesta tecnologia ha servit per organitzar i amplificar les protestes. La capacitat de mobilització d’aquests grups mitjançant els telèfons mòbils i les aplicacions de missatgeria (WhatsApp, telegram, signal...) són tan grans que pràcticament ningú s’ho hagués pogut imaginar pocs anys enrere. Les concentracions i protestes recents són un exemple de la importància de les xarxes socials en l’actualitat, com també ho són en les manifestacions pels atemptats de Barcelona, París, Londres..., la mobilització urgent d’un munt de persones per evitar un desnonament, o les xarxes de solidaritat davant qualsevol catàstrofe.

Internet està transformant les mobilitzacions socials. Les xarxes socials han incrementat enormement la velocitat amb la qual circula la informació i també la rapidesa amb què es genera la resposta. L’amplificació de la informació permet arribar a més gent i crear una resposta immediata sense massa recursos.

Com diu M. Castells (2016) a l’entrevista punt diari. “Internet té poder social, econòmic i polític. Internet és el motor industrial com ho ha estat el motor elèctric”

Estem immersos en l’era digital. Segons dades publicades per la UIT (Unió Internacional de Telecomunicacions, 2018) el nombre de persones connectades a internet ja supera a les que no en tenen accés.

S’estima que actualment hi ha 3.900 milions de persones (el 51,2% de la població mundial), que utilitza internet. Fins i tot en els països en vies de desenvolupament la xifra de connectats a la xarxa assoleix el 45,3 % del total. En els països desenvolupats

aquesta xifra s'eleva fins al 80,9%. La UIT estima, per altra banda, que a on més ha crescut la connexió a internet, en termes relatius, és a l'Àfrica en passar del 2,1% de la població total el 2005, al 24,4% el 2018. (Unió Internacional de Telecomunicacions, 2018).

Així doncs, davant d'aquesta conjuntura de descontentament global i d'expansió de la tecnologia digital, es planteja abordar els processos col·lectius de resistències i lluites al llarg dels anys, i com els moviments socials contemporanis es diferencien de les perspectives dels moviments socials del segle anterior, i com aquests s'adapten a l'actualitat implementant mètodes d'organització alternatius concrets, com és la tecnologia digital.

Per altra banda, l'elecció dels quatre casos de moviments socials (Revolución de los 30 pesos – Chile despertó), Hong Kong (Water Revolution), Catalunya (Tsunami democràtic) i França (Gilette Jaunes) és degut a les característiques contextuais i al ressò mediàtic nacional i internacional en diaris com Le Monde (Lancier, 2019), La Vanguardia (Aragó i Vilallonga, 2019), El Dínamo (Lizana ,2019) i centenars d'exemples més que han informat sobre aquests.

RESULTATS

A continuació, després de fer un buidatge i anàlisi de les entrevistes als diferents activistes, passo a exposar els resultats de les preguntes de recerca.

Primerament, abordarem els resultats que conformen el primer objectiu plantejat a l'inici del treball.

- **Quin és el paper de la tecnologia digital en els moviments socials de l'actualitat?**

No és difícil afirmar la importància que, especialment en l'onada de moviments socials sorgida el 2010, van cobrar les xarxes socials i internet. Anys després, amb un recorregut més extens, podem veure com aquestes juguen un paper crucial en els moviments socials contemporanis.

Les xarxes socials i internet s'han convertit en un potencial comunicador també dins l'àmbit dels moviments socials actuals, especialment entre els joves que per una banda són els que més domini tenen d'aquestes eines, i per altra banda, també són els que més tendència tenen a protestar i rebel·lar-se davant d'injustícies o ordres socials insuportables.

"Crec que les xarxes socials són clau per organitzar el moviment, perquè aporten moltes facilitats respecte èpoques anteriors en que no existien". (Dona 3:A).

"La interacció entre les xarxes i la realitat als carrers era molt estreta, una alimentava a l'altra i no puc negar que l'ús que vaig fer de les XXSS va jugar un paper clau en la manera en com em vaig poder implicar a les protestes (...)". (Dona 2:E).

Aquestes, estan a l'abast d'una gran part de persones al món que volen compartir la seva indignació, a través dels seus posicionaments i opinions, amb la intenció de fer una crida a les persones que s'hi sentin identificades, amb uns pensaments similars, a unir-se a les convocatòries de protesta de l'espai urbà.

"Vaig llançar per primera vegada una petició en línia "Per abaixar els preus del combustible a la bomba!" "I vaig recollir 1,2 milions de signatures, finalment, fins i tot, vaig fer enquestes (...)".² (Dona 7:P)

² Traduït del francès. (Dona 7:P)

Seguidament, i després de veure el paper cabdal que té actualment la tecnologia digital en l'àmbit dels moviments socials, passarem a abordar la següent pregunta de recerca, que fa referència a la dimensió que prenen els moviments socials en l'era de la globalització.

Actualment, quan es produeix una onada de moviments socials té un rerefons global o simplement nacional?

Primerament, cal constatar que les dimensions "nacional" i "global" no són excloents entre si. Podem considerar que aquesta nova onada de moviments socials són tant locals com globals. Locals en el sentit que esclaten en ubicacions i conjuntures concretes per unes raons determinades, amb uns objectius determinats i amb les seves pròpies xarxes i canals de comunicació. Globals, no en el sentit d'una organització mundial, sinó de fluxos i rebel·lió compartida. Actualment, a través de les xarxes socials, els activistes estan connectats amb la resta del món, facilitant els intercanvis d'experiències, de solidaritat, i en molts casos, una identitat compartida entre moviments actius d'arreu del món.

"(...) sempre estic informada sobre el que passa al món, a França i en les armilles grogues, a Catalunya, a Palestina, a Síria, etc.

Totes aquestes expressions de mobilitzacions ens permeten fer diagnòstics regionals i globals dels fluxos de les mobilitzacions (...), en moltes ocasions els motius i les condicions són bastant similars". ³(Dona 4:R)

"Ens fixàvem sobretot en les tècniques antirepressives avançades dels manifestants de Hong Kong i en la valentia i la determinació dels Gilets Jaunes a França. Vaig poder observar que, a mesura que avançaven els dies de protesta, la gent venia més preparada, equipada i conscienciada per l'ocasió." (Home 1:A)

Així doncs, el fet que es basin en connexions en xarxa, fa que els moviments esdevinguin virals, ja no tan sols per la capacitat de comunicació i difusió, sinó per l'efecte mirall dels moviments que van sorgint als diferents països. Tot i que el fet de veure altres protestes arreu, pot semblar simple i poc transcendent, és tot el contrari. La presència d'altres protestes, malgrat ser en conjuntures socio-polítiques ben diferents, inspira i empodera a molts activistes a mobilitzar-se, ja que es respira esperança en la possibilitat de canvi.

"Les mobilitzacions de Hong Kong van ser les que vaig seguir més d'aprop i amb admiració i esperança que si ells estaven aguantant i organitzant-se tant bé, naltros aquí també podríem. (...) Per mi eren tot un referent, vaig llegir cartes d'activistes de Hong-

³ Traduït del castellà. (Dona 4: R).

Kong que ens animaven a seguir i es solidaritzaven amb la nostra causa que també m'animaven molt". (Dona 2:E).

Un cop hem vist que aquesta onada de moviments socials sorgida al voltant del 2017, amb l'ús massiu -i cada vegada més desenvolupat- de les xarxes socials, es pot considerar tant local com global, passem a respondre la tercera qüestió de recerca. Aquesta, gira entorn als canvis que pot generar la tecnologia digital sobre la forma d'organització dels activistes.

- La tecnologia digital genera canvis en la forma d'organització dels agents que participen en aquestes protestes?

Si bé és cert que moltes característiques dels moviments socials perduren al llarg dels anys, també és cert, que la disposició i l'ús de les xarxes socials i internet, dins l'àmbit de les protestes, ha produït certs canvis en la forma d'organitzar-se els activistes.

Es tracta d'una variació gradual, que és favorable i eficient en alguns aspectes i poc eficaç i més perjudicial en altres.

Un dels canvis més rellevants que generat la tecnologia digital en la forma d'organització, és l'increment d'individualització i autonomia dels activistes. Els agents participants a més de les directrius polítiques, es mobilitzen, especialment, més de forma reflexiva, d'acord amb els seus propis ideals i seguint els seus valors. Els activistes, especialment els joves, amb la influència de les xarxes socials i internet, tendeixen a comunicar-se i organitzar-se de forma més fluida i dotats de gran autonomia individual.

"Per més que sembli paradoxal, em van mobilitzar la ràbia, la impotència, però també la il·lusió i l'anhel de llibertat, simultàniament (...)." (Dona 3:A).

Més enllà de les discrepàncies d'idees o valors dels diferents activistes, aquests comparteixen el mateix bri d'indignació davant injustícies (manca de democràcia, dificultats econòmiques...) i sobretot, el mateix fil d'esperança en el possible canvi. Aquests darrers anys, s'han anat forjant diversos aspectes característics en l'organització dels moviments socials actuals, com per exemple en la construcció d'espais autònoms, la participació col·lectiva de la presa de decisions en assemblees ja siguin a l'espai públic o de forma virtual, l'adjudicació de tasques rotatives gairebé de forma espontània, la coordinació entre diversos punts concrets amb capacitat d'actuar i reaccionar davant de qualsevol gir o intent de reducció del moviment...

" (...) No vaig veure cap organització més enllà de petit grups d'amics que van junts. El que sí vaig apreciar va ser una bona intel·ligència col·lectiva on les tasques es repartien

gairebé per inèrcia. Gent que picava pedra, proveïdors de matèria de barricada, tiradors i els sufocadors de granades de gas.” (Home 1:A).

“(…) les xarxes permetien saber clarament els punts actius, els passos de la policia i dels manifestants, la localització dels sanitaris que atenien els ferits i, fins i tot, les tècniques que la policia emprava a cada moment (si ja havien començat, o no, amb les bales de foam, si havien passat ja als gasos lacrimògens o si treien la “balena” d’aigua). (Dona 3:A).

Quant a la darrera pregunta de recerca, i després d’haver vist que les xarxes socials van configurant noves formes d’organització, passem a la quarta i última pregunta de recerca, la qual posa en el punt de mira els pros i contres de les xarxes socials pel que fa als moviments socials contemporanis.

Quins són els avantatges i els inconvenients que susciten les xarxes digitals en els moviments socials?

Tanmateix, seguint la trajectòria i posant el focus en l’actualitat, podem analitzar i matisar, a través de l’experiència de diversos activistes, els seus avantatges i inconvenients.

Pel que fa als avantatges principals, les xarxes socials i internet, primerament, permeten als activistes entrar al camp de batalla esquivant el control de la informació dels mitjans de comunicació de masses, a mans del poder, i obrint nous canals alternatius.

“D’una forma o una altra, les xarxes socials a la nostra disposició ens han permès aixecar canals d’informació independents i autònoms que juguen un rol de contra-informació davant dels mitjans oficials. (...) el que ens permet accedir a informació que no passa per l’edició de qui controla el nostre país que és l’empresariat”.⁴(Dona 4R).

Seguint el fil, un dels pros, és la gran capacitat de difusió, amb una temporalitat immediata i informació precisa aconseguint visibilitzar cada fet i possibilitant el reclutament de nous activistes.

“Té l’avantatge de poder fer una difusió massiva sobre convocatòries en poques hores d’antelació l’inici d’aquesta. Aquesta característica ens permetia actuar molt ràpidament podent utilitzar així al nostre favor el factor sorpresa.” (Home 1: A).

A més, la publicació d’aquesta informació a través de les xarxes socials té l’avantatge de poder-ho fer des de l’anonimat, preservant la identitat dels activistes i prevenint la repressió.

⁴ Traduït del castellà. (Dona 4: R).

“ (...) facilitava l’anonimat dels convocants, característica molt útil per prevenir futures accions repressives” (Home 1: A).

“Les persones poden parlar d’afers actuals anònimament en ella. És el lloc de mobilització i discussió de tàctica en la fase primerenca del moviment⁵” (Home 10: J).

Un altre avantatge que propicien les xarxes socials és el contacte directe entre activistes d’una mateixa ciutat, país o fins i tot d’arreu del món.

“(…) poder-se comunicar amb companyes que estaven vivint protestes a altres països, com és el cas de Hong-Kong, Chile i França, amb qui ens vam poder donar suport i consells varis.” (Dona 2:E).

Com tot, a part dels seus avantatges i facilitats, també té els seus entrebancs i inconvenients. En l’àmbit dels moviments socials podem caracteritzar a les xarxes socials i internet com a armes de doble fil. Mentre que les imatges ajuden a relatar els fets de forma objectiva, i per tant faciliten la justícia enfront possibles agressions o brutalitat d’actors antagònics o cossos policials, també, subministren molta informació dels participants que pot acabar desencadenant accions i mesures repressives contra els participants amb la finalitat d’apaivagar el moviment.

“(…) la dèria que tenim de gravar-ho/fotografiar-ho tot, juntament amb les pròpies càmeres de què disposa la policia, són una eina de repressió perillosíssima. (...) Per això insistim tant en la importància de tapar-nos la cara com una eina d’autoprotecció contra la repressió policial.” (Dona 3:A).

“Alhora, però, les càmeres dels mòbils també ens serveixen perquè moltes agressions no quedin impunes, ja que els fotoperiodistes o les càmeres de TV no arriben a tot arreu”. (Dona 3:A).

“(…) en un context de revolta social, la intel·ligència policial utilitza tots els mitjans pel control dels elements més agudament subversius dins de la societat.” ⁶(Dona 4:R).

També, com a inconvenient important, des de l’experiència dels activistes, podem constatar que es tracta de la fiabilitat de les fonts i entre d’altres, els problemes de confusió i tergiversació que pot generar.

“(…) així com les xarxes socials es constitueixen en una plataforma de ràpida difusió d’informació, també han servit molt per difondre informació.” ⁷(Dona 4:R).

⁵ Traduït de l’anglès. (Home 10: J).

⁶ Traduït del castellà. (Dona 4:R).

⁷ Traduït del castellà. (Dona 4:R).

“Cal anar amb compte amb les fake news i els grups especialment creats per propagar material amenaçador i odiós⁸” (Dona 7:P).

I com aquestes són, en molts casos, creades expressament per posar a la població en contra o s'utilitzen com a argument per difamar als activistes i el moviment que conformen.

“(...) moltes pàgines de FB i publicacions de contra-contingut (...). Solen dir que les notícies dels manifestants són "falses" per desacreditar-nos i distorsionar el que realment havia passat”.⁹(Home 10: J).

⁸ Traduït del francès. (Dona 7:P).

⁹ Traduït del anglès. (Home 10: J).

CONCLUSIONS

Finalment, un cop arribats a aquest punt de la recerca, i de forma molt resumida, podem concloure que, els moviments socials actuals, amb la inclusió de les xarxes socials a la societat, i en aquest àmbit, tot i que determinades característiques segueixen presents, aquestes no coincideixen de forma estreta en les maneres, els components ni les eines del moviment obrer, ni dels “nous moviments socials” emergits a la dècada dels 70 i 80.

Els moviments socials de la segona dècada del segle XXI, i cada any més accentuat, tenen al seu abast les tecnologies digitals que – amb els seus avantatges i inconvenients-, els permet difondre, organitzar-se, comunicar-se internament i externament, expandir-se, solidaritzar-se amb activistes d'altres països... amb un temps molt reduït i a unes distàncies mundials anys enrere impensables. La comunicació sense fils està jugant un paper decisiu en la formació dels moviments socials i la pràctica dels diversos agents dins d'aquests. Les xarxes socials i internet, han resultat ser una forma eficaç de comunicació horitzontal a nivell macro. A més, aquestes eines els porta a ser a més de moviments locals i nacionals sorgits per una determinada situació, moviments globals per la seva ressonància a la resta de països

Aquesta dimensió també ha fet que a diferència de dècades anteriors, els activistes han assumit certa autonomia enfront de les associacions i partits polítics a l'hora d'organitzar-se i mobilitzar-se. Aquests moviments socials són un crit a la llibertat contra el cinisme i les formes de poder i de producció, la manca de democràcia i els mitjans hegemònics de comunicació.

Així doncs, aquestes tecnologies, tot i no ser una eina indispensable per l'origen i el desenvolupament d'un moviment social, tenen un paper fonamental i decisiu en els temps presents.

Un cop finalitzada aquesta recerca se'm plantegen molts interrogants nous i un seguit d'aspectes als quals m'agradaria poder aprofundir. Personalment, penso que hi ha certs aspectes presentats i desenvolupats que amb una recerca més exhaustiva i amb més recursos temporals i econòmics, es podrien analitzar molt més profundament.

Tot i això, estic satisfeta del treball portat a terme i dels resultats obtinguts, ja que tot i la situació de confinament a causa de la crisi sanitària amb més o menys dificultats (sobretot en les entrevistes) he aconseguit seguir la metodologia com en un inici l'havia plantejat.

Si bé és cert que he pogut aconseguir quasi totes les entrevistes que desitjava, cal dir que m'ha estat complicat trobar activistes que volguessin respondre a les entrevistes a través de les xarxes socials per por a accions repressives, sobretot els *gilets jaunes*.

Per tant, considero aquesta recerca com una breu presa de contacte entre la relació que hi ha entre el món "virtual" i les places i carrers, món "real", i així endinsar-nos en les característiques dels moviments socials contemporanis.

També, fer palès que davant de fets excepcionals, normalment també hi ha respostes excepcionals. Per tant, crec que des de la sociologia serà interessant fer un seguiment dels moviments socials després de la catàstrofe de la Covid-19, i veure si la "nova normalitat" apaga els moviments socials, o es veu com una gran oportunitat per generar un canvi.

Ja per acabar, deixar constància que durant aquests mesos, tot i la conjuntura actual i les seves dificultats, he establert i mantingut contacte amb diferents activistes d'arreu i he anat seguint les protestes de Hong Kong per streaming. De la mateixa manera que l'origen d'aquest treball es troba en totes aquestes persones i en la seva voluntat de mobilitzar-se i rebel·lar-se, crec que és just acabar-lo amb ells, fent referència a una conversa de WhatsApp que vaig tenir , fa poques setmanes, amb una activista xilena.

“¿A pesar de la situación, cuando termine toda esta crisis sanitaria mundial, vas a seguir organizándote con otros activistas para salir a la calle y protestar?”

“Claro, hasta que valga la pena vivir. Las desigualdades de clase aún serán más grandes. Vamos a seguir con la funa y a exigir cambios de la forma que sea. Ahora, más que nunca, no queremos volver a la normalidad porque la normalidad era el problema”.

BIBLIOGRAFIA

- Castells, M. (2015). "Redes de indignación y esperanza". Madrid, Alianza Editorial.
- Catells, M. (2016). "Els moviments socials han tingut efectes increïbles en els darrers deu anys" El Punt. Sant Just Desvern.
- Lancier, J (2019). "El moviment dels" armilles grogues "apareix com l'expressió de la classe treballadora majoritària al món actual". França, Le Monde
- Lizana, A (2019). "Chile, así te queríamos ver": Prensa internacional reacciona tras marcha multitudinaria en el país". Chile, El Dínamo
- Pleyers, G. (2019). "Movimientos sociales en el siglo XXI". Barcelona. Icaria editorial.
- Raschke, J. (1994). "Sobre el concepto de movimiento social". Madrid, Editorial Pablo Iglesias.
- Riechmann, J. i Fernández Buey, F. (1994). "Redes que dan libertad. Introducción a los nuevos movimientos sociales". Barcelona, Editorial Paidós.
- Riechmann, J. i Fernández Buey, F. (1994), Redes que dan libertad. Introducción a los nuevos movimientos sociales. Barcelona, Editorial Paidós.
- Tascón, M. & Quintana, Y. (2012). Ciberactivismo. Las nuevas revoluciones de las multitudes conectadas. Madrid, Catarata.
- Tarrow, S. (2004), El poder en movimiento. Los movimientos sociales, la acción colectiva y la política. Madrid, Alianza Editorial.
- Tilly, C. (2010). "Los movimientos sociales, 1768-2008". Barcelona. Editorial Crítica.
- Unió Internacional de Telecomunicacions (2018). "La UIT publica las estimaciones mundiales y regionales de TIC de 2018". Ginebra. [Disponible a: <https://www.itu.int/es/mediacentre/Pages/2018-PR40.aspx>]

AGRAIMENTS

No m'agrada parlar de noms propis, crec que la vida i la lluita (tema del qual parla el treball) són realitats col·lectives, però tot i semblar una contradicció no me'n puc estar de mencionar a persones que d'alguna forma o altra, han estat essencials en la història d'aquest treball.

És per això que no podria ni voldria concloure aquest treball sense fer referència a la frase amb la qual l'he començat: ***"Igual que un moviment social, aquest TFG és una acció col·lectiva"***.

Primer de tot, donar les gràcies a l'Edu, professor d'història i geografia (i tutor del meu TDR "Els moviments socials a Girona") durant el batxillerat. Una part de la meva motivació és gràcies a ell i al pensament crític que em va potenciar en una època molt important per mi.

Donar les gràcies en Pau, que a prop o lluny i amb moltes batalles compartides, sempre m'ha estirat la mà quan ho he necessitat, posant nom i cognoms a la solidaritat i a l'amistat.

També, a la Maria, per ser el tèrbol atzur que sempre em guia. Tot un luxe compartir vida amb ella, una militant incansable i una persona exemplar.

A la meva família, especialment a la meva mare per donar-me l'aire necessari cada vegada que em tremolen els ulls mirant l'horitzó, i al meu avi que segurament, és la persona que més il·lusió li fa que tanqui aquesta etapa acadèmica amb èxit.

Agrair infinitament a l'Olga, que davant dels meus ideals fermes -i a vegades poc crítics- ha aconseguit fer de l'objectivitat la meva trinxera, guanyar confiança i viure amb passió aquesta ciència anomenada sociologia.

I sobretot, donar a les gràcies a totes aquestes persones que han fet i fan de la seva rutina un acte de lluita, que fan més càlids els hiverns i més florides les primaveres. Sí, els que sigui el sistema polític que sigui, s'alcen per parlar de vida. És evident que sense totes aquestes persones i el seu batec col·lectiu, ni un món més just ni aquest treball serien possibles.

Que vagi per totes aquestes persones, i que el seu nom no s'esborri de la història.

Gràcies, per ensenyar-me que en tots els àmbits, viure vol dir prendre partit.

ANNEX

ENTREVISTES CATALUNYA (HOME 1A)

- Què et va portar a mobilitzar-te?

El sentiment patriòtic. Tinc una identitat nacional catalana molt forta que m'ha fet estar sempre actiu en moltes accions enfocades en l'alliberament del poble català. En tot moment tenia previst participar en les mobilitzacions post-sentència que es convoquessin. Mobilitzacions que sota el meu punt de vista fossin realment efectives per assolir el nostre objectiu.

Internet i les xarxes socials, indiscutiblement, afavoreixen a les connexions i difusió de formes, pràctiques, i missatges dels moviments democràtics en els nivells nacionals i internacionals. És evident que les mobilitzacions dels últims anys serien diferents sense aquestes. Així parlem d'una interacció entre activisme online i a les places.

- Com han influenciat les xarxes socials en la teva participació al moviment social?

Les xarxes socials tenien una influència en mi sobretot informativa, per saber on i a quina hora es convocaria la propera mobilització. M'intentava fixar sobretot en les convocatòries dels CDR. La xarxa que més utilitzava era Twitter que a més a més em servia per tenir en compte les opinions de la gent que més interès em generava. Telegram era molt útil per assabentar-se dels esdeveniments que s'anaven succeint durant les mobilitzacions, ja que en molt moments aquestes es produïen en diversos punts de Barcelona. Finalment utilitzava Whatsapp per comunicar-me amb els meu grup que havia assistit amb mi.

- Quins avantatges i inconvenients t'ha suposat informar-te sobre les mobilitzacions a través d'internet? Creus que hi ha hagut un augment del compromís i d'autonomia individual?

Les xarxes socials s'han consolidat com una eina molt útil per ser aplicades en les mobilitzacions. Té l'avantatge de poder fer una difusió massiva sobre convocatòries en poques hores d'antelació l'inici d'aquesta. Aquesta característica ens permetia actuar molt ràpidament podent utilitzar així al nostre favor el factor sorpresa. A més a més facilitava l'anonimat dels convocants, característica molt útil per prevenir futures accions repressives.

D'inconvenients podria destacar la fiabilitat de les fonts, les quals normalment es dona informació contrastada però en alguns casos es donava el que ara coneixem com "fake news" que podien causar confusió entre els manifestants. Tot i així, si se seguia a les comptes indicades hi havia una molt baixa probabilitat que aquestes difonguessin informació falsa.

Les xarxes socials crec que sí van provocar un augment de l'autonomia individual però per contra, no penso que vagin provocar un augment del compromís. Pel que fa a l'autonomia individual, gracies a aquestes eines no era necessari militar a una organització per assabentar-se en profunditat de les accions que s'anirien a dur a terme i per tant, molta més gent tenia la capacitat de decidir on assistir sense la incertesa del que podria passar en aquestes mobilitzacions. Per altra banda, crec que la militància crea un vincle de compromís més gran amb la causa perseguida per la organització i per tant, el fet de que no sigui obligatòria aquesta per poder tenir molta informació sobre les convocatòries, provoca que tot i aconseguir un nombre més gran d'assistents, el grau de compromís entre aquests sigui més baix.

- **A través de les xarxes socials, t'has mobilitzat per directrius d'un partit polític concret, o més per conviccions personals?**

Una mescla de les dues. Seguia les directrius polítiques d'aquelles organitzacions que segons conviccions personals considerava que eren més aptes per intentar liderar les protestes.

- **Quins van ser els missatges i les consignes difoses en línia que et van fer participant directe de les mobilitzacions?**

Com ja he comentat, ja tenia previst en tot moment participar en aquestes mobilitzacions. El que em van fer triar entre unes i no altres va ser el missatge (molts cops encobert) que emetien els convocants en relació als objectius que es pretenien aconseguir amb aquestes. Amb un mínim de criteri sabies què anaves a fer a cadascuna.

- **Mentre omplíeis els carrers i les places juntament amb altres activistes, feíeis un seguiment i t'interessaves per les altres mobilitzacions (a nivell nacional i internacional), la seva forma d'organització, les tècniques, la seva evolució...? O simplement et centraves en la teva?**

Sí, moltíssima gent feia aquest seguiment. Ens fixàvem sobretot en les tècniques antirepressives avançades dels manifestants de Hong Kong i en la valentia i la determinació dels Gilets Jaunes a França. Vaig poder observar que, a mesura que avançaven els dies de protesta, la gent venia més preparada, equipada i conscienciada per l'ocasió.

També ens fixàvem en Xile i l'Equador, sinó recordo malament. Però principalment en els dos casos primers.

- **Quin forma d'acció defenses? Hi tenen efecte les xarxes socials?**

Defenso l'acció que sigui més efectiva en cada context. La lluita armada no ha de ser mai una opció descartable, és més, crec que és tant o més legítima que qualsevol altra. No crec en la democràcia perquè cap "Estat democràtic" ho és vertaderament. La política no és res més que la manera de gestionar la competició pel poder. L'Estat no té cap mena de límit moral per defensar la seva integritat, per tant, nosaltres hem d'estar preparats per exercir qualsevol acció per defensar-nos (Sempre proporcional a l'actuació de l'enemic). En aquest sentit el paper que han de jugar els actors polítics afins a aquesta mena d'accions és el de fer pedagogia sobre els motius pels quals s'utilitzen certs mètodes i explicar perquè són legítims. Les xarxes socials han de tenir un efecte difusor d'aquests motius.

- **Enmig la mobilització quin paper tenien les xarxes socials? Com es desenvolupava la organització de la gent?**

En mig de les mobilitzacions les xarxes socials s'utilitzaven sobretot per assabentar-se del que estava passant a altres punts de la ciutat o del principat i eren utilitzades pels convocants per intentar donar consignes als manifestants sobre nous punts de trobada. Aquest últim punt crec que no va aconseguir dur a terme correctament. Era molt difícil dirigir a tantíssima gent, la majoria inexperta en mobilitzacions d'aquesta mena, en una situació de tanta tensió com la que es vivia en aquells moments.

Els manifestants eren sobretot gent jove. No vaig veure cap organització més enllà de petit grups d'amics que van junts. El que sí vaig apreciar va ser una bona intel·ligència col·lectiva on les tasques es repartien gairebé per inèrcia. Gent que picava pedra, proveïdors de matèria de barricada, tiradors i els sufocadors de granades de gas.

- **Durant el procés de les protestes ha quines accions ha portat a terme el govern? Ha controlat les xarxes socials? Quin tipus de control?**

El Govern no va tenir cap mena de control actiu de les xarxes socials. Ni tant sols els gegants de la mobilització com Òmnium i l'ANC van poder monopolitzar les convocatòries. Els parits independentistes tampoc van assolir cap mena de lideratge, és més, ERC va tractar de posar pals a les rodes i la CUP es va amagar rere els CDR sense cap intenció de prendre la iniciativa. Si hagués de dir alguna mena de control que va dur a terme el Govern sobre les xarxes socials diria que era un control passiu on es recollia informació per facilitar la tasca repressiva dels cossos policials.

CONCLUSIONS

- **A través de la teva experiència, quins creus que han estat els punts forts i els punts dèbils que han generat les xarxes socials?**

Les xarxes socials han demostrat molts més punts forts que dèbils. El punt fort més destacable és sens dubte la capacitat de mobilitzar a una gran massa en qüestió de poques hores. Aquesta és sens dubte la característica que més útils les fa en aquests contextos.

Si hagués de mencionar algun punt dèbil diria la manca de disciplina que comporta fer aquestes mobilitzacions mitjançant aquestes vies. El fet de no haver-hi una organització convocant forta i deixar el curs dels esdeveniments dins la mobilització a la suma de les decisions individuals dels assistents, fa que aquestes es produeixin de manera completament descoordinada i sigui gairebé impossible fixar un objectiu clar. És en aquest punt on vaig trobar a faltar una falta de lideratge per part d'algun actor polític amb la suficient determinació per no doblegar-se davant les amenaces de repressió de l'Estat Espanyol.

- **El moviment i les protestes continuen vius?**

El moviment segueix viu en quant hi hagi gent disposada a lluitar per la independència de Catalunya fins les últimes conseqüències. Les protestes malauradament no. El que es va produir durant aquelles setmanes va ser una revolta espontània, una manera que històricament té el poble d'exterioritzar la seva ràbia i el seu malestar. La tasca dels partits revolucionaris és la de canalitzar aquesta ràbia per conduir-la a l'assoliment del poder o a l'assoliment dels objectius marcats.

ENTREVISTES CATALUNYA (DONA 2E)

Què et va portar a mobilitzar-te?

Des de que tinc memòria que vull que Catalunya sigui un Estat independent de l'espanyol. L'1 d'octubre de 2017 vaig participar activament en la votació a les escoles de la meva ciutat, Tarragona. Vaig quedar-me la nit de les votacions a una escola amb moltes altres companyes i el dia següent vaig viure a flor de pell la violència policial per impedir que votéssim tant als carrers com a dos dels instituts en què havia anat de més petita. Havia estat en altres mobilitzacions que havien acabat en persecució i brutalitat però, fins al moment, mai havia presenciada que aquesta brutalitat anés dirigida a tanta gent coneguda i de tantes generacions diverses. Per tant, dos anys després dels fets d'octubre, al sortir la sentència, al meu parer, totalment injusta i desproporcionada, vaig sentir que era molt important que em mobilitzés activament en les protestes i aldarulls que s'estaven provocant. Aquest cop, al estar estudiant a la UAB i vivint a Sabadell, ho vaig mobilitzar-me en les protestes de Sabadell, Barcelona i Tarragona, en la mesura que vaig poder. Les meves motivacions principals doncs, no eren tant centrades en la independència, sinó en la llibertat d'expressió, de democràcia i de revocar les condemnes del polític i gent activista de l'Octubre de 2017 i, sobretot també, d'altres persones que havien estat detingudes com si fossin terroristes a Sabadell i altres ciutats del Vallès, per la seva vinculació al CDR, al setembre. Sentia que la repressió era cada cop més gran i em feia por que perdéssim més drets i, que era responsabilitat de totes mobilitzar-nos per protestar.

Internet i les xarxes socials, indiscutiblement, afavoreixen a les connexions i difusió de formes, pràctiques, i missatges dels moviments democràtics en els nivells nacionals i internacionals. És evident que les mobilitzacions dels últims anys serien diferents sense aquestes. Així parlem d'una interacció entre activisme online i a les places.

- **Com han influenciat les xarxes socials en la teva participació al moviment social?**

Com bé dius, la interacció entre les xarxes i la realitat als carrers era molt estreta, una alimentava a l'altra i no puc negar que l'ús que vaig fer de les XXSS va jugar un paper clau en la manera en com em vaig poder implicar a les protestes. Durant els fets d'octubre vaig tornar-me a descarregar **Telegram**, amb la qual podia seguir a **la Cup de Tarragona**, el **Tsunami democràtic**, el **directe aquell de Catalunya** (que no recordo ara com es deia), i el canal **d'Outsiders.Esp** amb el que feia seguiment

dels fets que passaven fora de Catalunya, en altres comunitats com el País Basc i Madrid. D'altra banda també vaig seguir a molts comptes d'**Instagram** que aportaven molta info al minut de tot, fotoperiodistes que es posaven a primera línia a les protestes i canals de premsa internacional en que també seguia, principalment les protestes de Hong Kong, Chile i França que vivien grans mobilitzacions al mateix temps que nosaltres. Tota la informació que rebia cada dia, bàsicament només de totes aquestes mobilitzacions, feien que em motivés a seguir sortint, em feien veure que realment cada dia hi havia gent als carrers, que estàvem tenint ressò internacional i que potser ho aconseguiríem. En definitiva, les xarxes socials em motivaven molt a seguir amb la causa i veure que no estàvem soles. També he de dir, però, que encara em costa de creure ara la manipulació mediàtica que es feia pels mitjans de comunicació, ja que per les XXSS no ho veia tant perquè era jo qui escollia les fonts d'informació, i fent zàping a la tele, la realitat era tant diferent segons el canal que posava.. per posar un exemple: un vídeo que em va arribar pel *whatsapp* sobre una dona de Tarragona que, amb la bandera espanyola es va posar a cridar i molestar a unes persones que protestaven al principi de les mobilitzacions i, al final del vídeo, un dels homes l'espijava i la tirava al terra. Aquest senzill vídeo de poc menys de 2min, el vaig veure tallat, transformat i exposat de moltes maneres diferents segons el canal de tele en què sortia (va ser un vídeo molt viral). I així, molts altres exemples que penso que feien polaritzar cada cop més la gent en posicionaments respecte els fets d'octubre.

- **Quins avantatges i inconvenients t'ha suposat informar-te sobre les mobilitzacions a través d'internet? Creus que hi ha hagut un augment del compromís i d'autonomia individual?**

Penso que sí que ha fet augmentar el compromís i autonomia individual, en qualsevol dels bàndols que escollissis. Tant si tenies un posicionament o un altre, internet radicalitzava el teu parer, ja que tothom escollia les fonts d'informació que més li convenien i, si no ets capaç de contrastar informació, cada cop més difícil amb la sobreexposició que tenim avui dia, el teu pensament es pot veure molt manipulat o reforçat per les dades.

Pel que fa als avantatges, jo crec que la info que llegia a Internet m'aportaven ganes de seguir sortint, esperança i possibilitat de canviar l'ordre de les coses i d'estar vivint fets històrics transcendents. En relació als inconvenients, Internet també em va fer arribar por: por de posar en risc el meu físic o vida cada cop que sortia, por de que em

detinguessin i canviés la meua vida per sempre, por de que fessin mal a persones conegudes, que va passar i, que no deixessin lliures a companyes detingudes. També em va aportar discussions amb familiars i amitats encara que, alhora, també em va aportar un sentiment de molta solidaritat i de cuida entre unes i altres.

- **A través de les xarxes socials, t'has mobilitzat per directrius d'un partit polític concret, o més per conviccions personals?**

Com he transmès abans una mica, seguia tant a premsa internacional, com estatal de diferents posicions polítiques, com pàgines antifeixistes i d'amitats i organitzacions properes. Per tant, de tot això en treia les meves conviccions i m'apuntava a les accions que creia més convenients. Evidentment, la font principal per saber quina era l'acció multitudinària del dia era el Tsunami Democràtic, però a mesura que avançaven els dies veia com les convocatòries del Tsunami tenien una primera part pacífica i a la que es retiraven, les persones que quedaven començaven els aldarulls. Com que m'interessava més aquesta segona part, em movia en funció de les directrius que m'arribaven d'altres canals o en funció de com es desenvolupava l'acció en el moment precís.

- **Quins van ser els missatges i les consignes difoses en línia que et van fer participant directe de les mobilitzacions?**

Autodefensa, llibertat d'expressió, acció directa, aturar la política de la por, 1 d'octubre ni oblit ni perdó, els carrers seran sempre nostres, la policia tortura i assassina, llibertat preses, poble ingovernable, surt al carrer, vergonya em faria ser policia...

- **Mentre omplies els carrers i les places juntament amb altres activistes, feies un seguiment i t'interessaves per les altres mobilitzacions (a nivell nacional i internacional), la seva forma d'organització, les tècniques, la seva evolució...? O simplement et centraves en la teua?**

Seguia molt pendent de com evolucionaven les altres mobilitzacions a Chile, França i Hong Kong, sobretot amb aquests últims. Les mobilitzacions de Hong Kong van ser les que vaig seguir més d'aprop i amb admiració i esperança que si ells estaven aguantant i organitzant-se tant bé, naltros aquí també podríem. També perquè donava total suport a la seva causa i ens van ajudar molt, donant-nos consells i recomanacions de com protegir-nos i avançar. Per mi eren tot un referent, vaig llegir cartes d'activistes de Hong-

Kong que ens animaven a seguir i es solidaritzaven amb la nostra causa que també m'animaven molt.

- **Quin forma d'acció defenses? Hi tenen efecte les xarxes socials?**

Defenso l'acció directa i l'autodefensa. Penso que portàvem anys de procés pacífic que no havien portat enlloc i que, la Sentència va fer de detonant de tota la ràbia continguda. La gent va començar a protestar i la violència policial va fer que els aldarulls es fessin més forts i que comencessin a donar resultats, com el ressò internacional i el caos generalitzat. Penso que la violència que van anar prenent les circumstàncies era la única resposta que ens quedava i, que en cap cas era injustificada, més aviat era la única manera de defensar-nos que ens quedava, de reclamar canvis en la societat i de desafiar la política de la por que ens imposaven. El fet de cremar contenidors o muntar barricades era estratègic: ens proporcionava temps de reagrupació i organització, alhora que ens feia visibles als mitjans. Els equipaments policials no tenien res a veure amb els que podíem fer nosaltres, estava totalment desequilibrat i només ens quedava recórrer a material urbà i casolà. Els efectes de les XXSS eren varis: penso que van proporcionar molta informació i intercanvi amb activistes de Hong Kong, que van ser de gran ajuda per aprendre a defensar-nos millor, de manera que sí que penso que van tenir efecte en l'acció que jo defenso, mostrant-me que era possible, encara que defenso aquesta forma d'acció d'abans dels fets d'octubre. Penso que les XXSS també van obrir grans debats i posicions diverses respecte la forma d'acció que s'havia d'adoptar i van fer dividir-nos encara més. Per exemple, recordo molt absurd el debat de si cremar contenidors o no: vaig veure desenes de *memes* al respecte a les XXSS i jo mateixa em vaig trobar discutint amb senyores i senyors (sempre de 50 anys cap amunt) que volien discutir amb mi o amb altres companyes sobre la crema de contenidors enmig dels aldarulls.

- **Enmig la mobilització quin paper tenien les xarxes socials? Com es desenvolupava la organització de la gent?**

Jo penso que durant les mobilitzacions les xxss seguien tenint un paper clau, perquè la gent l'utilitzava per saber què estava passant en el mateix moment a diversos llocs i per on tirar. També és veritat que a les grans mobilitzacions que van fer el CDR la xarxa es col·lapsava i no sempre es podia utilitzar. A mobilitzacions que acabaven en enfrontaments amb la policia jo tancava el mòbil i per tant no m'eren de gaire ús les xarxes socials. La organització amb la gent era parlada en els grups que ocupàvem els

carrers i ens movíem d'una banda a l'altra per veure com estaven les zones dels nostres voltants. Encara que anés a la mobilització amb companyes, un cop allí sempre acabavem separades i fins que no marxàvem al acabar no ens comunicàvem com havia anat. Altres vegades, també, em molestava que de cop apareixia molta gent gravant-ho tot amb el mòbil i em posava nerviosa el fet que se'm reconeixes en algun moment.

- **Durant el procés de les protestes quines accions ha portat a terme el govern? Ha controlat les xarxes socials? Quin tipus de control?**

Una mica en la línia del que comentava abans, crec que el govern va exercir molt de control mediàtic: manipulava la informació i les cadenes mostraven interpretacions i visions diferents segons el seu posicionament. També es van tancar molts comptes que publicaven vídeos de violència policial i abús. (el compte que deia abans de Oustersiders.Esp, inicialment estava a Instagram i li van tancar el compte dues vegades fins que va passar-se al Telegram, un canal més segur).

CONCLUSIONS

- **A través de la teva experiència, quins creus que han estat els punts forts i els punts dèbils que han generat les xarxes socials?**

Al meu parer les XXSS han jugat un paper molt clau en aquestes mobilitzacions i per tant, la majoria de punts que se m'acudeixen són positius: com el fet de tenir molta informació de tot el que estava passant al minut, de poder-se comunicar amb companyes que estaven vivint protestes a altres països, com és el cas de Hong-Kong, Chile i França, amb qui ens vam poder donar suport i consells varis. També valoro positivament que, gràcies a la difusió per les XXSS es van visibilitat quantitat immesurable d'actes de violència de la policia, de consum de droga d'aquesta i d'amistat i relació amb grups d'ultradreta.

D'altra banda, negativament penso que les XXSS són fàcils de manipular i cada dia es transformava i es controlava informació i imatges que feien posicionar molt a la gent en bàndols i enfrontar-se els uns als altres per via digital. La gran difusió per les xarxes també penso que va facilitar, que en el context de repressió que estàvem vivint, fos més fàcil identificar i perseguir gent i, també es van tancar molts comptes que publicaven vídeos que no interessava.

- El moviment i les protestes continuen vius?

Em sap greu però penso que les protestes s'han apagat del tot en aquests darrers mesos. Sabem que en l'era global en la que vivim les notícies i l'atenció cap a un fet són molt difícils de mantenir i ràpidament es solapen amb algun desastre o notícia encara més "forta" que ens fa oblidar el que era el nostre centre d'atenció abans. Penso que la situació actual que vivim és encara més surrealista que la que sentia que estava vivint a l'octubre. Contestant aquesta entrevista des de casa meva, quan ja portem gairebé un més de confinament em pregunto com seria possible continuar amb el moviment i protesta en aquesta situació. Penso que ara la gent està lluitant per sobreviure i per intentar que quan acabi l'estat d'alarma puguem seguir alimentant-nos cada dia. I que totes les desigualtats i injustícies que s'estan fent ara més visibles ara a la quarantena estant donant forma nous moviments socials que són necessaris per fer front a la societat en la que vivim. Ara també ens enfrontem a violència policial cada dia als carrers, aquest cop cap a immigrants, persones racialitzades, sense sostres... i també hi està havent manipulació mediàtica dels mitjans i govern per amagar-nos-ho, per ensenyar i mostrar les dades que ells els interessa i per seguir-nos fent creure que estan buscant mesures perquè la gent no s'empobreixi més abans de salvar els bancs i grans empresaris que sustenten l'economia actual.

No tinc gens clar el futur al que ens haurem d'afrontar d'aquí uns mesos però penso que sortiran més xarxes solidàries d'ajuda mútua autogestionades per la gent i també nous moviments socials que intentaran que no se'ns toquin més drets i se'ns cobreixin els necessaris en la nova crisi que ens espera. Per tant, sí que penso que ara aquesta lluita serà prioritària a la de fa uns mesos, però suposo que al arribar a octubre es tornarà a revifar el moviment, com passa cada any i, que el paper de les XXSS tornarà a ser clau.

ENTREVISTES CATALUNYA (DONA 3A)

Què et va portar a mobilitzar-te?

Per més que sembli paradoxal, em van mobilitzar la ràbia, la impotència, però també la il·lusió i l'anhel de llibertat, simultàniament. Per una banda, la mateixa ràbia i la impotència que sentim el moviment independentista des de fa molts anys, per una onada repressiva que s'inicia el 2014 i que no fa més que escalar fins a nivells inimaginables. Així, el primer sentiment d'indignació pels encausats que van organitzar el 9N (consultes populars no vinculants sobre la independència) es va transformar en una ràbia encesa quan el 2017, fent un pas més endavant en la lluita pacífica per l'autodeterminació, vam veure el nostre poble trepitjat i colpejat per una violència policial absolutament desfermada i virulenta de les forces de seguretat espanyoles. La paraula, per tant, és ràbia. Ràbia de veure ulls buidats per pilotes de goma i ossos trencats per una policia desfermada d'odi i disposada a aturar un referèndum pacífic i popular a qualsevol preu: si calia, enduent-se àvies i avis o infants pel mig. Ràbia triplicada amb l'empresonament, totalment injust i mancat d'arguments, de Jordi Sànchez i Jordi Cuixart el dia 16 d'aquell mateix octubre, amb el que vam tornar a sentir, de nou, la violència policial sobre les nostres carns quan vàrem sortir al carrer per protestar. Ràbia, una vegada més, amb la segona ràfega de detencions i empresonaments de càrrecs electes del govern català: Bassa, Forcadell, Junqueras, Forn, Romeva, Rull, Turull. I el president i altres consellers, obligats a exiliar-se a l'estranger. I més manifestacions per protestar de nou. I més repressió: desenes de joves anònims organitzats en el moviment independentista van sentir també la por i la incertesa per un futur frustrat picant-los a la porta de casa seva: "citació judicial: acusació per delictes d'atemptat a l'autoritat i desordres públics", els deien. I a d'altres menys afortunats, com la Tamara i l'Adri o els 7 membres del CDR, acusats de terrorisme i tinença d'explosius.

I així és com el sentiment de ràbia i impotència, a mesura que passaven els mesos després d'aquell 1-O i que la llosa de la repressió es feia més grossa i més pesant, se'ns van anar quedant guardades en un racó del nostre cor i de la nostra memòria, disposats a no oblidar. Perquè cap moviment és capaç d'aguantar encesa la flama de la revolta permanent tant de temps, i per força havíem d'afluixar a l'espera d'un altre moment oportú per tornar altra vegada als carrers. I malgrat l'espera, el moment va arribar amb la sentència del judici del procés, i la mateixa repressió que ens havia paralytitzat ara ens alçava de nou. Per això dic que em va mobilitzar, també, la il·lusió: perquè, com jo, tothom esperava amb impaciència aquest moment de tornar a armar la lluita, d'alçar el cap, de no continuar claudicant. Després de dos anys tancats amb presó sense fiança, les condemnes d'entre 9 i 13 anys de presó pels líders independentistes ens van caure al damunt com un clatellot que ningú s'esperava: que hi hauria presó estava claríssim, però tants anys? I aquella plantofada va girar la cara a més d'un que no s'ho esperava: gent que no es considerava independentista també va sortir a protestar contra la injustícia flagrant que suposava aquella sentència, i en defensa dels drets i les llibertats que l'Estat espanyol ens usurpava. I vam tornar a ser un sol poble unit

contra un Estat opressor que imposava la seva venjança. Aquesta repressió que, silenciosa i imperceptiblement, com una gota malaia, va assetjar el poble català l'any després d'aquell 2017, va anar encenent l'espurna de noves revoltes que es van prendre amb fúria pels carrers de Barcelona, Girona, Tarragona i Lleida. I la ràbia que guardàvem en va ser la gasolina. Però més enllà de la ràbia, l'element important n'era un altre: l'anhel de llibertat i la il·lusió per construir, perquè aquella repressió violenta no feia més que reafirmar el nostre objectiu de construir una República Catalana (i en el meu cas i de tanta altra gent, una República catalana que fos socialista, feminista i ecologista).

Internet i les xarxes socials, indiscutiblement, afavoreixen a les connexions i difusió de formes, pràctiques, i missatges dels moviments democràtics en els nivells nacionals i internacionals. I és evident que les mobilitzacions dels últims anys serien diferents sense aquestes. Així parlem d'una interacció entre activisme online i a les places.

- **Com han influenciat les xarxes socials en la teva participació al moviment social?**

Crec que les xarxes socials són clau per organitzar el moviment, perquè aporten moltes facilitats respecte èpoques anteriors en que no existien. En primer lloc, permeten tenir una informació molt més precisa de les convocatòries abans que aquestes es desenvolupin (el què, quan, on i qui convoca) i faciliten la difusió de les convocatòries, fent que aquestes arribin a sectors molt més amplis de població. En segon lloc, aporten informació immediata sobre el que està passant en el mateix moment de la mobilització: recordo que sempre, a quasi totes les manifestacions, es fa impossible saber què està passant cinc metres més enllà d'on tu estàs. La gentada t'impedeix veure més enllà del teu radi de moviment i només el boca a boca de la gent t'aporta una mica d'informació del que està passant a primera línia del cordó policial, o de si venen "furgones" des de no sé quin carrer per encapsular la mobilització, o de si els mossos estan aturats al xamfrà tal. Però les xarxes han aportat precisió canalitzant tota aquesta informació del "boca a boca" a través de plataformes com Telegram, en les que a cada instant actualitzaven la informació de les mobilitzacions *in situ*. És molt important perquè dona als manifestants un marge de maniobra més ampli a l'hora de jugar al gat i la rata amb la policia o de saber si potser és més convenient apartar-se de la manifestació si les coses es posen magres. En aquesta línia, el canal de Telegram "Anonymous Catalonia" resultava ser una eina força útil, en aquell moment. En tercer lloc, les xarxes socials ens serveixen per obtenir cròniques de la jornada molt precises a posteriori de les manifestacions, i arribar a saber tots els fets que han passat a través de fonts diverses. Alhora, permeten contrastar la informació rebuda i obtenir relats diferents d'un mateix fet, cosa que és interessant sobretot quan els mitjans de comunicació donen versions diferents d'un mateix fet mediàtic.

Així doncs, en el meu cas específic, les xarxes socials m'han influenciat en tots aquests tres fronts: "l'abans", el "durant" i el "després" de les mobilitzacions. A més, vull afegir que les

xarxes socials també serveixen perquè una persona pugui mobilitzar el seu capital social que té a l'abast a l'hora d'organitzar-se i anar a una manifestació. Per exemple, conec casos de persones que habitualment no participen de mobilitzacions i, durant aquells dies, no sabien amb qui anar-hi: no tenien, doncs, un grup habitual per anar a les "manis". I les xarxes socials, en concret els grups de Whatsapp, els van permetre articular grups de gent diversa amb un mateix interès: anar a les mobilitzacions i no anar-hi sols. Al meu poble, persones de diferents generacions i procedents d'espais diferents (el cau, altres entitats o individuals) s'ajuntava per aquest objectiu comú.

- **Quins avantatges i inconvenients t'ha suposat informar-te sobre les mobilitzacions a través d'internet? Creus que hi ha hagut un augment del compromís i d'autonomia individual?**

D'avantatges, podria repetir els que he anomenat a l'anterior pregunta: les xarxes aporten informació precisa sobre les convocatòries de mobilitzacions abans que aquestes es desenvolupin i contribueixen a la seva difusió massiva; enmig de les manifestacions, permeten tenir un control força precís de cada moviment (tant dels manifestants com de la policia) in situ; faciliten el contrast d'informació a través de fonts diverses a posteriori dels fets; posen a l'abast de la gent eines per a l'autoorganització col·lectiva i permeten fer ressò dels casos repressius. En aquest sentit, doncs, crec que sí que hi ha hagut un augment del compromís i d'autonomia individual gràcies a la utilització de les xarxes.

Pel que fa als inconvenients, destaco per sobre de tot el problema de les *fake news* i de la "postveritat", és a dir, la fàcil tergiversació de fets, i directament la mentida, que són capaces de generar les xarxes socials. D'una imatge o un vídeo fora de context se'n poden treure mil interpretacions diferents, i encara més quan aquestes responen a relats d'interessos contraposats. Casos d'aquests en vam veure moltíssims, i té un punt de risc, sobretot quan a les imatges hi apareixen cares de persones o col·lectius a les que se les pot criminalitzar i/o acusar de fets que no han comès. Relacionat amb això, les càmeres que duem a sobre constantment, amb els mòbils, i la dèria que tenim de gravar-ho/fotografiar-ho tot, juntament amb les pròpies càmeres de què disposa la policia, són una eina de repressió perillosíssima. Tots coneixem molts casos de detencions de companys a qui, aprofitant alguna imatge seva en la manifestació en qüestió, els han atribuït fets que no han comès i ara es troben enmig de processos judicials oberts. Per això insistim tant en la importància de tapar-nos la cara com una eina d'autoprotecció contra la repressió policial. I sembla que, arran d'aquestes mobilitzacions per la sentència, poc a poc s'ha anat fent entendre entre l'opinió pública aquesta necessitat de protegir-se el rostre, fins ara tan mal vista (malgrat que ha costat prou).

Alhora, però, les càmeres dels mòbils també ens serveixen perquè moltes agressions no quedin impunes, ja que els fotoperiodistes o les càmeres de TV no arriben a tot arreu. Per exemple, gràcies a uns veïns que, des de casa seva, van gravar un grup de neonazis apallissant a un nano, es va fer molt de ressò mediàtic del cas. O les agressions de la policia

mateix, enduent-se persones per davant amb la furgona emprant la tècnica del carrousel. Per tant, aporten coses positives i negatives simultàniament, i cal aprofitar els avantatges i anar alerta amb els inconvenients.

- **A través de les xarxes socials, t'has mobilitzat per directrius d'un partit polític concret, o més per conviccions personals?**

Bé, crec que una cosa i altra poden anar força lligades. Directrius estrictes d'un partit polític, no, que no vaig seguir. Però que els canals que seguia a les xarxes socials estaven estretament vinculats al moviment polític al que m'identifico, sí, evidentment. I això no exclou que em mobilitzés per conviccions personals. L'eina de mobilització massiva del moment va ser el Tsunami Democràtic, que des de l'anonimat enviava les consignes que calia seguir i organitzava mobilitzacions a gran escala, com la de l'aeroport o les de la Jonquera. I aquest col·lectiu no va sorgir del no-res: tothom sap que, sense que hi hagués una cara visible, a darrere del Tsunami s'hi amagaven les organitzacions i partits independentistes, com Òmnium, l'ANC o la pròpia CUP. I organitzacions juvenils amb les que hi tinc un tracte proper, malgrat que no hi participo directament actualment, també hi van tenir una participació més o menys directa. Per tant, podríem dir que em vaig mobilitzar per les meves conviccions personals i ideals que carrego amb mi des de fa anys, però que van ser canalitzats per les consignes d'aquests moviments amb els quals també m'identifico i on he militat, durant un temps, en el passat (com el SEPC, la CUP o JxT, l'antic embrió del que ara és La Forja).

Alhora, cal dir que les mobilitzacions per la sentència del procés es van caracteritzar per una forta autoorganització de persones individuals, sobretot jovent, que no pertanyien a cap organització política. Les protestes més "radicals", amb barricades cremant i flamerades tallant carrers, van ser protagonitzades, en gran part, per molts d'aquests joves. I això va ser fàcil, en certa mesura, gràcies al poder d'autoorganització que van aportar les xarxes i certs canals de Telegram, sobretot. En el meu cas, doncs, també vaig seguir algunes consignes que es donaven de forma més o menys "anònima" des d'aquestes plataformes (és a dir, que no provenien de les organitzacions polítiques que he esmentat anteriorment).

- **Quins van ser els missatges i les consignes difoses en línia que et van fer participant directe de les mobilitzacions?**

En el meu cas, des dels missatges que feien referència estricta a la independència de Catalunya (l-inde-independència"), a d'altres que apel·laven als fets de l'1 d'octubre del 2017 ("1 d'octubre ni oblit ni perdó", "Els carrers seran sempre nostres"), a la llibertat de totes les preses i presos polítics ("Llibertat presos polítics", "Amnistia, llibertat i independència"...) i a altres consignes que feien referència a la resistència com a poble ("Si el present és lluita, el futur és nostra") o a l'autodefensa contra les forces de seguretat espanyoles i mossos d'esquadra ("fora les forces d'ocupació", "la policia tortura i assassina", "vergonya em faria ser policia"...). Bé, he dit algunes consignes que m'han vingut al cap ara però n'hi havia moltes més.

- **Mentre omplies els carrers i les places juntament amb altres activistes, feies un seguiment i t'interessaves per les altres mobilitzacions (a nivell nacional i internacional), la seva forma d'organització, les tècniques, la seva evolució...? O simplement et centraves en la teva?**

La veritat és que, durant els dies de lluita intensa al carrer, estava més pendent del que passava a casa nostra que de cap altra cosa: era un bombardeig d'informació constant, d'emocions a flor de pell, de passar por i angoixa entre corredisses amb la policia i, sobretot, d'estar molt pendent dels amics i gent propera per si estaven bé, perquè a ningú no li hagués passat res. Això feia que tingués poc temps, i potser ni esma, d'informar-me amb profunditat del que estava passant al mateix moment a altres llocs, com França, Xile o Hong Kong. Tanmateix, els dies de treva, en què ens permetíem un relax de tanta acció, sí que llegia la premsa per assabentar-me de com evolucionaven les mobilitzacions que s'estaven donant a arreu. Es generava una mena de solidaritat virtual entre les protestes d'aquí i d'allà, sobretot entre els joves, que eren qui més cops vam rebre. Recordo que vaig llegir una carta que van fer uns estudiants de Hong Kong per encoratjar el moviment català de lluita contra la sentència del procés i contra la repressió, i no sabia explicar ben bé el que vaig sentir: una profunda admiració pel seu gest de solidaritat internacionalista i una forta emoció al sentir que podíem ser imparables i fer recular el govern, de la mateixa manera que ells ho van fer allà. El jovent de Hong Kong va saber defensar-se per afrontar la violència policial a través de certes tècniques i la utilització de proteccions pel cos, i aquí la gent va intentar seguir el seu exemple, aprofitant l'avantatge que ells ens portaven. Quan mirava les protestes de Xile, en canvi, sentia que les nostres eren una broma, en comparació amb la violència de la policia i l'exèrcit xilè. Però cada context sociopolític és diferent i cal saber mirar-se'l amb ulls diferents, sense restar-li importància a cap.

- **Quin forma d'acció defenses? Com t'hi vas implicar? Hi tenen efecte les xarxes socials?**

Crec que la forma d'acció ha de variar en funció del moment concret, i després de la sentència del procés estava clar, per mi, que la forma d'acció pacífica que s'havia seguit fins al moment ja no era la més pertinent: havia quedat caduca. Després de l'onada repressiva que arrossegàvem des de l'1-O del 2017, amb el miler de ferits el dia del referèndum, el centenar de detencions que van haver-hi després, els empresonats i els exiliats, seguir defensant l'acció pacífica amb el liri a la mà era fer el paperines. I ens ho van demostrar, que no arribàvem enlloc, perquè ni Europa ens mirava, ni la resta del món tampoc. I si ho feien, no els importava el més mínim ni van moure un sol dit per aturar la repressió desfermada de l'Estat espanyol: aleshores, tenia sentit continuar amb les manifestacions massives però que no provocaven cap mena d'incomoditat a ningú? L'1 d'octubre havia deixat clar que només les imatges de violència entre policia i manifestants eren capaces de transcendir internacionalment, i la ràbia acumulada després de dos anys carregant la llosa

de la repressió ens evidenciaven que la resposta havia de basar-se en la provocació activa i l'autodefensa contra la policia.

En el meu cas, m'hi vaig implicar participant de les mobilitzacions i donant suport a les barricades que es van alçar durant uns dies als carrers de l'Eixample perpendiculars a Passeig de Gràcia i a "la batalla d'Urquinaona". El meu paper estava més aviat a la rereguarda, donant suport als que sí que s'hi deixaven la pell i la suor encenent les brases a la primera línia. Cadascú sap les limitacions físiques i mentals que té, suposo, i a mi la policia em fa molta por. Però vaig defensar en tot moment la construcció de barricades, pel seu ús estratègic com a eina de protecció contra el cordó policial, i l'adopció de tècniques de provocació i resistència activa, com la crema de mobiliari urbà o l'aixecament de llambordes del terra, pel seu significat simbòlic però també pràctic. Havíem perdut la por i era la policia la que, totalment desgastada per la resistència que oferien els manifestants, havia de retrocedir. I, amb ella, també retrocedien les autoritats espanyoles.

Les xarxes socials van tenir un efecte molt important a l'hora d'organitzar la resistència col·lectiva, tal com he comentat abans, sobretot a través dels canals de Telegram que donaven les directrius. Alhora, altres aplicacions com Signal servien als manifestants com a mesura antirepressiva per a poder-se comunicar amb les seves amistats i nuclis de suport de forma segura i encriptada i que, en cas de detenció, no quedés constància al dispositiu mòbil de per on s'havia mogut el subjecte. Altres xarxes, com Instagram, Twitter o Facebook, servien a la gent per expressar els seus sentiments i emocions en moments durs i incerts, i per emetre missatges encoratjadors i de suport mutu, a part de per difondre les convocatòries de les manifestacions, informació sobre cada jornada de mobilitzacions o per fer ressò de casos repressius. Podríem dir que sense les xarxes socials ho hauríem tingut més difícil.

- **Enmig la mobilització quin paper tenien les xarxes socials? Com es desenvolupava la organització de la gent?**

Bé, és el que he comentat a la pregunta anterior: enmig de la mobilització, les xarxes tenien un paper clau per saber què estava passant en tot moment en els diferents focus de mobilització que estaven actius. Una manifestació que començava en un punt determinat, s'acabava expandint amb els aldarulls en diferents zones. Per això les xarxes permetien saber clarament els punts actius, els passos de la policia i dels manifestants, la localització dels sanitaris que atenien els ferits i, fins i tot, les tècniques que la policia emprava a cada moment (si ja havien començat, o no, amb les bales de foam, si havien passat ja als gasos lacrimògens o si treien la "balena" d'aigua).

Tot allò que la gent anava veient en primera persona i que era significatiu, ho transmetien a canals d'informació com "Anonymous Catalonia", que ja he comentat abans, i des d'allà contrastaven la informació i la feien pública. D'aquesta manera, rebíem notificacions de informació actualitzada a cada instant. Recordo que se m'acabava la bateria molt ràpid, si no em controlava, perquè l'impuls era el d'estar comprovant constantment el que es deia a les

xarxes. Al final, la pròpia xarxa t'esclavitzava si no tens control, i cal anar en compte de no estar massa pendent del mòbil i acabar-te perdent el que passa en el teu entorn físic. I, de fet, racionar bé la bateria del mòbil perquè aguantés les hores que fessin falta era primordial, perquè en cas de perdre el grup de suport amb qui anava enmig d'alguna corredissa, calia poder-los identificar i quedar en algun punt. Quedar-te sol es de les pitjors coses que et poden passar, enmig d'una confrontació amb la policia, perquè s'aprofiten del més dèbil. I l'hora de tornar a casa també és extremament perillosa: cal anar acompanyat, sempre que es pugui, i tenir informació de quins són els carrers "lliures" de control policial per garantir una mínima seguretat. Tot això era possible gràcies a les xarxes com Telegram i Signal, principalment.

- **Durant el procés de les protestes quines accions ha portat a terme el govern? Ha controlat les xarxes socials? Quin tipus de control?**

Efectivament, la censura del govern espanyol va transcendir més enllà dels mitjans de comunicació i la limitació de la llibertat d'expressió també va esquitxar les xarxes socials. Ja fa temps que cal anar en compte amb el que es publica a les xarxes, perquè et poden acusar de delictes greus segons el que puguis expressar, tal com li va passar al cantant de rap Pablo Hasel, i molts d'altres encausats per suposades "injúries a la corona" o "incitació al terrorisme". Durant les protestes contra la sentència, el govern es va encarregar de tancar comptes d'Instagram i Twitter que animaven a l'acció col·lectiva o que denunciaven l'abús policial. Tot i així, molts d'aquests comptes posteriorment van obrir-se canals més segurs, com el Telegram, i van continuar la seva tasca des d'allà. El govern també va intentar sabotejar l'aplicació de Tsunami Democràtic, malgrat que no ho va aconseguir.

CONCLUSIONS

- **A través de la teva experiència, quins creus que han estat els punts forts i els punts dèbils que han generat les xarxes socials?**

Crec que les xarxes socials ens han aportat més elements positius que no pas negatius. D'entre els positius, destaco algunes qüestions que ja he comentat anteriorment: aporten informació precisa sobre els fets que estan succeint a cada moment; faciliten la difusió massiva de convocatòries de mobilitzacions; permeten la difusió de casos repressius i l'articulació de xarxes de suport als represaliats; posen a l'abast eines per a l'autoorganització i la resistència col·lectiva; faciliten el contrast d'informació de diferents fonts; permeten gravar i difondre tot allò "que no veu la televisió", des de casos de brutalitat policial a agressions de neonazis, etc. El punt dèbil es resumeix amb l'excessiu bombardeig d'informació, que dona espai per a la rumorística i la difusió de notícies falses, per una banda, i a la manipulació d'imatges fora de context i la tergiversació de fets, per l'altra. Les diferents interpretacions

d'un mateix fet responen, generalment, a interessos de bàndols contraposats i contribueixen a posar llenya al foc i a fer escalar el conflicte, tot augmentant la polarització.

- **El moviment i les protestes continuen vius?**

Tal com va passar després de l'octubre del 2017, les revoltes contra la sentència del procés s'han anat apaivagant a mesura que han anat passant els mesos i la repressió s'intensificava cada cop més. Però no només la repressió de l'estat espanyol i del govern de Catalunya hi ha tingut un paper, sinó també l'estratègia d'alguns sectors de l'independentisme per desmobilitzar les protestes de resistència activa que anomenaven "violentes". El pas dels mesos, el desgast emocional i la llosa de la repressió que encara carreguem a l'esquena han anat desarticulant el moviment que va encendre Barcelona en flames l'octubre de 2019 i que va continuar amb l'acampada contra la repressió de centenars de joves i estudiants a la Plaça Universitat. Després van venir eleccions al Congrés dels diputats, però la flama del combat a peu de carrer es va anar apagant, i els presos polítics hauran de complir la condemna que se'ls ha imposat (amb possibles rebaixes per bon comportament, tal com estem veient). A mi m'envaeix una pena profunda quan recordo, amb nostàlgia, aquelles setmanes de revolta, però alhora crec que és del tot impossible mantenir un ritme de mobilitzacions actives prolongades en el temps. M'hauria agradat que haguessin durat més, això sí. I crec que hauria estat possible si certs sectors del moviment independentista no hi haguessin posat pals a les rodes, oposant-se a la protesta activa. Malgrat tot, al meu parer, és un episodi de mobilitzacions que es tanca, però en vindran d'altres. L'espurna segueix encesa i les conviccions per a la construcció d'un República Catalana que posi al centre la justícia social són més vives que mai. El moviment independentista català compta amb una trajectòria llarguíssima i no morirà mentre continuï havent-hi gent disposada a deixar-s'hi la pell per defensar la nostra llengua, la nostra cultura, el nostre país i aquest projecte polític republicà per a la transformació social i la defensa de drets i llibertats fora del marc espanyol.

ENTREVISTA ACTIVISTAS CHILE (DONA 4R)

INTRODUCCION:

¿Qué te llevó a movilizarte?

Principalmente la injusticia. Es importante mencionar que llevo varios años organizándome, entonces esta revuelta popular es una de las tantas veces en que he me movilizado años antes, principalmente en el movimiento estudiantil, feminista, de trabajadores/as y también por las demandas del pueblo mapuche. La diferencia es que hoy es mucho más masiva, permanente en el tiempo y más inclusiva de las demandas que antes aparecían todas sectorizadas, salvo las demandas del pueblo nación mapuche que sigue su senda propia, pero con lazos cada vez más estrechos con el pueblo chileno en este caminar de la revuelta popular.

Otro motor es el anhelo por una sociedad de libertad, de armonía con la tierra, sin opresiones de ningún tipo ni la existencia de la explotación de algunos hombres sobre el inmenso resto de pueblo. Imagino y estoy convencida que otra forma de relacionarnos y vivir es posible, por eso veo en esta revuelta popular una esperanza incipiente, naciente, de un cambio principalmente subjetivo en nuestro pueblo, de convencerse que la “normalidad” en la que vivimos no tiene nada de normal, que es un calvario, y que no sólo podemos sino que es necesario cambiarlo.

Internet y las redes sociales, indiscutiblemente, favorecen a las conexiones y difusión de formas, prácticas, y mensajes de los movimientos democráticos en los niveles nacionales e internacionales. Y es evidente que las movilizaciones de los últimos años serien diferentes sin estas. Así hablamos de una interacción entre activismo online y en las plazas.

- **¿Cómo han influenciado las redes sociales en tu participación en el movimiento social?**

Sin duda las redes sociales han sido muy útiles para el flujo de la información de manera más inmediata, hoy con un sólo click ya sabes dónde es la convocatoria de alguna manifestación o marcha. Puedes difundir con rapidez, con un lenguaje sencillo el motivo de una movilización, los datos que argumentan tu acción de manifestarte, las consignes que se levantan, las demandas que se exigen, etc. Muchas veces ha sucedido que nos movilizamos en respuesta a situaciones inaceptables que han sucedido en jornadas de movilización anterior, por ejemplo, las mutilaciones oculares que vienen ocurriendo en cada marcha, o el asesinato de manifestantes a manos de la policía, etc. Toda esa información para nosotras hoy la tenemos a mano gracias a dos cosas: que tenemos celulares todos, y por otro lado acceso a internet que nos permite reproducir esta información de manera veloz y veraz.

- **¿Qué ventajas e inconvenientes te ha supuesto informarte sobre las movilizaciones a través de internet? ¿Crees que ha habido un aumento del compromiso y de autonomía individual?**

De una u otra forma, las redes sociales a nuestra disposición nos han permitido levantar canales de información independientes y autónomos que juegan un rol de contra-información frente a los medios oficiales. Cada vez con más fuerza es posible ver cómo proliferan medios independientes, gráficos y también escritos, lo que nos permite acceder a información que no pasa por la edición de quienes controlan nuestro país que es el empresariado.

En Chile los medios de comunicación oficiales de televisión, radio y la prensa escrita pertenecen a grandes holding que tienen intereses en el libre mercado, de modo que nunca han estado al servicio de las luchas sociales y esta vez no es la excepción.

Por otra parte, las redes sociales, como mencionaba antes, nos han permitido difundir con rapidez los acontecimientos que suceden en el lugar de los hechos, entonces hoy también han sido un recurso para poder comprobar que es la policía la que mutila a las y los manifestantes, podemos comprobar cuando son ellos quienes comienzan con las provocaciones, los montajes, etc. Incluso en términos legales, hay casos de tortura y violaciones a derechos humanos que se han podido concretar en denuncias concretas debido a que por medio de las redes sociales se solicita que las personas hagan llegar todos los registros audiovisuales que tengan como medio probatorio.

Otra ventaja, es que hoy, en el contexto de la revuelta, la cual cumple 6 meses, con momentos más álgidos y otros de repliegue, se han levantado múltiples asambleas territoriales por todo el territorio plurinacional, las cuales apuestan por la organización territorial. Estas formas organizativas compuestas por vecinos y vecinas de un mismo barrio han desplegado múltiples acciones para rearmar el tejido social destruido luego de décadas de un modelo económico y social basado en la competencia y el individualismo, sorteando también la desconfianza y el miedo. Es así como las asambleas territoriales se han transformado en espacios embrionarios de organización territorial y las iniciativas frente a la contingencia las podemos conocer por medio de las redes sociales que colaboran como plataforma pública de difusión de cada trabajo. Así las asambleas muestran a su comunidad el trabajo realizado, ya sean ollas comunes, actividades culturales, círculos de debate del acontecer político, jornadas de protesta en los barrios, levantamiento de necesidades locales y un sinnúmero de elementos. De esta forma, puedo saber qué sucede en una asamblea territorial de la comuna que colinda con la mía, en una asamblea que está en otra ciudad, en otra región, incluso en los lugares más remotos de este territorio plurinacional.

En relación a las desventajas podría mencionar dos muy claras. En primer lugar, así como las redes sociales se constituyen en una plataforma de rápida difusión de

información, también han servido mucho para difundir información falsa. Vivimos en la era de la posverdad, en donde se utilizan las redes sociales para echar a correr información falsa, creando sensaciones colectivas de paranoia, que han servido para manipular a las personas.

Otra desventaja que me parece muy importante mencionar son los problemas con la seguridad de las redes sociales. En un contexto de revuelta social, la inteligencia policial utiliza todos los medios para el control de los elementos más agudamente subversivos dentro de la sociedad. De esta forma ha existido persecución y espionaje virtual a personas específicas y también a organizaciones políticas. Por otro lado, la información que cada persona comparte y los comentarios emitidos desde los perfiles personales, en muchos casos han sido utilizados por fiscalía para argumentar la razón de la detención de maniestantes.

Los y las llamadas presas políticas, en muchos casos se ha utilizado sus propias redes sociales para crear perfiles que argumenten su condición de peligro para la sociedad y el Estado. De esta forma, las redes sociales también han sido utilizadas para la persecución política.

- **¿A través de las redes sociales, te has movilizado por directrices de un partido político concreto, o más por convicciones personales?**

Personalmente hago parte de una organización política, entonces ahí desarrollo líneas de participación en las movilizaciones. Lo que sí nos han permitido las redes sociales es da cuenta de cuáles corrientes políticas están hoy con el pueblo y su pliego de denuncias y demandas y cuáles corrientes y partidos están por salvar el modelo republicano, aun cuando no sean de la misma línea política del gobierno.

En otras palabras, las redes sociales, por medio del acceso a los comunicados, a las acciones y declaraciones de las organizaciones y partidos nos permiten hacer una sistematización de los lugares en donde se ubican las fuerzas políticas, de forma que podemos proyectar cuáles serán las salidas políticas al conflicto, los oportunismos políticos, y quienes buscan sacar réditos electorales o quienes van por una real transformación del sistema social.

- **¿Cuáles fueron los mensajes y las consignas difundidas en línea (internet) que te hicieron participante directo de las movilizaciones?**

Todo lo alusivo a un cambio de modelo, el llamado a una reestructuración total. Es decir, ya no es sólo por la transformación de una ley específica, sino que es que por un modelo que hoy no nos asegura la vida, así de simple. Entonces, todos aquellos mensajes que diagnostican que el problema es el capitalismo, es la forma del orden social global en el que vivimos son las que más me resuenan al momento de sentirme parte de esta revuelta.

Por otro lado, también la destitución de los gobernantes. Decir #fuerapiñera #quesevayantodos #cárcelparapiñera #nomasimpunidad y aquellos mensajes que individualicen las responsabilidades para nosotres también son ideas que debemos agitar constantemente.

Finalmente, aquellos mensajes que exigen la liberación de los y las presas política, nuestros presos de la revuelta, también son profundamente importantes, pues no podemos olvidar que hoy, en nuestro país hay más de dos mil personas en prisión preventiva desde octubre del 2019 cuando se da inicio a la revuelta. Y varias de esas personas eran estudiantes secundarios, quienes están detenidos en centros de SENAME (servicio nacional de menores).

- **¿Mientras llenabas las calles y las plazas junto con otros activistas, hacías un seguimiento y te interesabas por las otras movilizaciones (a nivel nacional e internacional), su forma de organización, las técnicas, su evolución...? ¿O simplemente te centrabas en la tuya?**

Sin duda siempre mirando lo que ocurre en nuestro lugar más próximo, por ejemplo, en el Wallmapu (territorio mapuche), en Bolivia con el golpe de estado a Evo Morales, lo que estaba sucediendo en septiembre 2019 con la gran movilización indígena en Ecuador, en Brasil contra Bolsonaro, y así, suma y sigue.

A causa de mi formación política internacionalista, siempre estoy manteniéndome informada acerca de lo que sucede en el mundo, en Francia y los chalecos amarillos, en Cataluña, en Palestina, en Siria, etc.

Todas estas expresiones de movilización nos permiten hacer diagnósticos regionales y globales de los flujos de las movilizaciones y las razones de por qué estallan. Y coincidentemente, en muchas ocasiones los motivos y las condiciones son bastantes similares.

- **¿Qué forma de acción defiendes? ¿Cómo te implicaste?**

Pienso que las personas tienen derecho a demostrar y accionar la protesta desde todas las trincheras posibles. Con esto me refiero a las formas comunicacionales, audiovisuales, artísticas, creativas, mediante performance, mediante canciones, mediante puestas en escena, mediante la poesía, con la mayor cantidad de actores y actrices posible, es decir, incluyendo a estudiantes, al sector trabajador, niños, a las y los ancianos, a las disidencias sexuales, a los pueblos indígenas, a la población migrante, etc.

También creo que tenemos derecho a la funa, tenemos derecho a señalar con nombre y apellido a las personas responsables y las voluntades políticas en juego cuando exigimos cambios y éstos no se concretan. Tenemos derecho a incomodar e irrumpir en la vida cotidiana de aquellas personas que ocupan cargos de poder y nos violentan de forma sistemática con sus omisiones, con sus decisiones políticas y con sus declaraciones públicas. No debemos olvidar que fueron escogidas por las y los habitantes del territorio

y luego deciden y legislan a favor de los privilegiados y el empresariado, en desmedro de las y los trabajadores, sus familias y la tierra.

Creo que tenemos derecho a suspender las labores productivas que generan riquezas como forma de protesta, los paros productivos, los cortes de ruta, las paralizaciones de los sectores estratégicos de la economía dan potencia a nuestras demandas, pues nos demuestran que somos el motor de las riquezas, por tanto, debiéramos redistribuirlas.

Finalmente, defiendo el legítimo derecho que tenemos las personas a ejercer la violencia organizada, la acción directa y las múltiples formas que adopte la insurgencia, contra las instituciones que mantienen el orden hegemónico.

Jajaja, puedo decir que me he implicado en todas las formas que mencioné.

- **¿Durante la movilización qué papel tenían las redes sociales? ¿Cómo se desarrollaba la organización de la gente?**
- Como mencioné antes, cumplen diversos papeles, de difusión principalmente. Sirven también para instalar ideas en el sentido común, se transmiten ideas y a la gente le hacen sentido, debate sobre esas ideas, da sus puntos de vista y empieza a apoyar también la lucha. No obstante, creo que todo va de la mano con la vida real y la experiencia material de las personas. A qué me refiero con esto? a que sólo es posible que las ideas que se difunden por las redes sociales sean acogidas, en la medida que resuenen en sus vidas concretas e inmediatas.
-
- Por otro lado sirve para registrar el gran apoyo que las demandas que hoy levantamos están tomando. Los medios de comunicación tradicionales hoy sólo muestran parcializaciones de la realidad que buscan infundir el miedo, que las personas sigan ajustadas a la ley (leyes de ricos), que las personas sigan defendiendo la propiedad privada, y buscan también que las personas se queden en casa por medio de la coerción.
- **¿Durante el proceso de las protestas qué acciones ha llevado a cabo el gobierno? ¿Ha controlado las redes sociales? ¿Qué tipo de control?**
Las acciones han sido principalmente dos, creo yo. Primero buscar un colchón de acuerdos entre el poder político, independiente de color, de los partidos que apoyen. Así nace el pacto de paz y el proceso por el cambio de constitución, que bien sabemos hoy, es la última de las prioridades para el gobierno y que además asegurarán por todos los medios que ese cambio constitucional se de dentro de los parámetros de mayor resguardo para sus intereses.

Las otras medidas son derechamente de represión a la población movilizada, con todas sus formas, sacando militares a la calle, con toque de queda, con asesinatos, violaciones, mutilaciones, secuestro, golpizas, detenciones arbitrarias, aplicación de ley antiterrorista,

CONCLUSIONS

- **¿A través de tu experiencia, cuáles crees que han sido los puntos fuertes y los puntos débiles que han generado las redes sociales?**

- No sé muy bien cómo diferenciarlo con la pregunta de las ventajas y desventajas de las redes sociales, pero veamos, los puntos fuertes es la difusión, no sólo de las consignas sino que de la masividad de las marchas, de las protestas, desde octubre 2019 que para nadie en este país es indiferente lo que suceda políticamente (o para muy poc@s) y eso se plasma también en redes sociales. Se transforman incluso en una suerte de realidad social paralela, un espacio virtual de interacción en donde pasan cosas que en la dimensión de la realidad no. De cierto modo, hoy la mayoría de las personas nos informamos a través de redes sociales y eso hace que si no accedes a ellas pierdes un poco de conexión con lo que está sucediendo afuera, la capacidad de hacerte un panorama más global es tremendamente mayor.

En relación a los puntos débiles, me atrevería a decir que se generan varias cosas: por un lado en la facilidad con la que se cae en la pos-verdad, es decir, hoy un perfil de redes sociales cualquiera, incluso falso, puede echar a correr una frase con un porcentaje de algo, buscando generar una opinión sobre un tema y lo logra, pues mucha gente ni siquiera se cuestiona la veracidad de la información. Aquí se ha hecho mucha campaña anticomunista de esta forma, incluso hay una fracción de la población que no está de acuerdo con la revuelta popular porque claramente atenta contra sus privilegios, y han echado a correr una infinidad de información falsa, acerca de que los manifestantes son financiados por Venezuela, por Cuba, etc., con la finalidad de infundir terror y dar sostén a la idea del enemigo interno, la cual es muy desmovilizadora.

Por otro lado, también son un canal que puede ser usado en tu contra si quieren probar antecedentes en el marco de la persecución política.

Finalmente, las redes sociales también se han utilizado como plataformas de “falso activismo”, me refiero con esto a que el apoyo virtual da a muchas personas la sensación de estar apoyando o “haciendo algo” o “contribuyendo” a la protesta, cuando en realidad sabemos que transformación social, o el cambio hacia el cual pujamos no lo generaremos en el mundo de la virtualidad, ni con un twitazo sincronizado, ni con un hashtag. Es como la sofisticación del efecto que genera un voto en elecciones, sobre estar ejerciendo una transformación política sin estarlo haciendo, pues sabemos que ni siquiera con elecciones dentro de los márgenes que establece hoy el poder amparado en el capital es posible dar cimientos a ese mundo nuevo. De esta forma, las redes sociales muchas veces son el placebo pues maximizan un efecto que es mucho menor. Solo tenemos que detenernos a pesar, cuántas personas que viven los embates de la miseria de esta sociedad ni siquiera tienen acceso a internet.

Las únicas veces que se ha visto más inestable el orden establecido es cuando la movilización en las calles es tan masiva, prolongada y gana tantos adherentes, por la

justeza de sus argumentos, que generamos un salto cualitativo como sociedad, el cual puede verse reflejado en rrss, pero nunca al revés.

- **¿El movimiento y las protestas continúan vivos?**

El movimiento social y político que nació en octubre del 2019 sigue absolutamente vigente, con cambios que van emanando de la misma realidad anterior y el transcurso de la historia, dentro de él podríamos ir identificando hitos que van provocando sus nuevas formas y flujos de protesta. Este año 2020, el 8 de marzo fue una fecha clave para dar cuenta que las demandas contra el gobierno siguen instaladas, pero con mucha fuerza también elementos que no pueden estar ausentes, como lo son nuestras luchas como mujeres y disidencias sexuales. Tras ese hito (sin haber nombrado otros anteriores) estaba existiendo un nuevo reimpulso de la protesta y sus expresiones, incluso en medio de la crisis sanitaria (covid19) siguen hoy generándose focos de protesta a propósito de las medidas impulsada por el gobierno que se reducen básicamente a que el costo de la crisis recaiga sobre les pobres y las y los trabajadores. El panorama es incierto, pero sin lugar a dudas, ni la revuelta ni las protestas han llegado a su fin.

ENTREVISTA ACTIVISTAS CHILE (HOME 5X)

INTRODUCCION:

¿Qué te llevó a movilizarte?

En principio, las motivantes eran sentirse parte de un movimiento mayor a uno como persona individual. Luego de esto se vive un proceso en el cual uno se adentra en el movimiento social y se aprende de ello. Mis principales razones al comenzar pueden ser particulares como sentirse parte de algo, orgullo por conseguir cambios, defender injusticias, entre otras. Posterior se da paso a algo más plural, más social y empático con las demás personas. Ahí, en ese momento, es cuando lo que te motiva a movilizar es realmente mejorar las condiciones con respecto a cómo se están dando o llevando a cabo en el presente. Mayoritariamente injusticias.

Internet y las redes sociales, indiscutiblemente, favorecen a las conexiones y difusión de formas, prácticas, y mensajes de los movimientos democráticos en los niveles nacionales e internacionales. Y es evidente que las movilizaciones de los últimos años serien diferentes sin estas. Así hablamos de una interacción entre activismo online y en las plazas.

- ¿Cómo han influenciado las redes sociales en tu participación en el movimiento social?

Desde mi experiencia han influenciado de manera positiva para conocer las diferentes convocatorias, informaciones, inconvenientes, todo tipo de contenido que ayuda a entender más el movimiento. Reconozco que son un arma de doble filo, pues la sobre información genera una espiral en donde mucha información falsa parece ser real y las personas se confunden y entran en un estado de pánico digital. Hay que saber hasta que punto otorgarle poder a las redes sociales para influir en tu manera de pensar y ver el mundo.

- ¿Qué ventajas e inconvenientes te ha supuesto informarte sobre las movilizaciones a través de internet? ¿Crees que ha habido un aumento del compromiso y de autonomía individual?

Puedo ver como ventajas la planificación de las protestas en cuanto a lugar, día y hora. Se logró generar mayor convocatoria y unificación en cuanto a los mensajes que se entregan. Se puede ver respeto hacia el movimiento como si toma una vida propia. Por lo que siento que las redes aportan un granito de arena a lo que es el compromiso general, porque las personas viven de las imagenes y de lo que se percibe a la vista. Los fotografos, filmmakers y cada persona que se encarga de grabar o postear algo aportan al movimiento a tener la visión completa de como nace, crece y transforma un movimiento social.

- **¿A través de las redes sociales, te has movilizado por directrices de un partido político concreto, o más por convicciones personales?**

Mi forma de usar o nutrirme de las redes sociales siempre han sido personales, no quiero coartar mi libertad de expresión mediante una ideología de un partido político en específico. Normalmente sigo medios de comunicación independientes y personas de interés informativo.

- **¿Cuáles fueron los mensajes y las consignas difundidas en línea (internet) que te hicieron participante directo de las movilizaciones?**

Lo que marco mi participación en las protestas fue la desigualdad vista desde hace años pero que en el movimiento y con su inicio se vieron aumentadas. Las personas no participantes demostraban un odio hacia quienes lo hacían que me daba un sentimiento de culpa de ser parte de esa cultura. Desde esa desigualdad y ganas de que más personas intentaran poder ver esto, es que comienza mi aliento por ir a las protestas y formar parte del movimiento.

El actuar de las policías y las formas en que el gobierno trataba de ignorantes a todos me generó un repudio aún mayor por el que cada día intentaba informarme más para tener más argumentos a la hora de tener que hablar de esto, pues es inaceptable la forma en que se desenvolvían para/con las personas. Desde el primer día el actuar de los Carabineros de Chile, mostro lo peor de nuestra sociedad: un odio infundado hacia tus mismos ciudadanos partes del mismo país y sin razón alguna.

- **¿Mientras llenabas las calles y las plazas junto con otros activistas, hacías un seguimiento y te interesabas por las otras movilizaciones (a nivel nacional e internacional), su forma de organización, las técnicas, su evolución...? ¿O simplemente te centrabas en la tuya?**

Por tener relación y vivir con estudiantes de intercambio, tenía una perspectiva más global de todo lo que pasaba. Podía asociar o comparar con los movimientos de Cataluña o lo que pasaba en Francia con los Chalecos Amarillos. No utilizaba formas o herramientas para liderar o ayudar directamente al movimiento pero si podía entender mejor como se iba transformando el movimiento social. Cuales podían ser los posibles nuevos escenarios era una tarea que hablabamos todos los días intentando descifrar el curso de lo que estaba pasando

- **¿Qué forma de acción defiendes? ¿Cómo te implicaste?**

Me gusta y soy partidario de la no violencia y acá en Chile no paso así. Desde todos los puntos de vista fue erróneo. El actuar de los policías y todos los delitos que cometieron (abusos, tortura, golpes, etc.) hasta los encapuchados parte del movimiento que incendiaron recintos. Es cierto que la historia ha demostrado que ningún cambio o movimiento social ha perdurado sin estas características, pero soy soñador el creer que existen aún chances de que la solidaridad y empatía puedan nutrir más que el odio y la violencia.

- **Durante la movilización qué papel tenían las redes sociales? ¿Cómo se desarrollaba la organización de la gente?**

Los medios independientes que existían y los que se fueron gestando durante el movimiento han sido la principal fuente de información y por ende planificación. Normalmente se llenaba de imágenes y contenidos relacionados a la próxima marcha que vendría. Lo interesante aparte de tener la información de lo que se haría, ya sea camisetas de un color o imágenes de algún político, lugar y hora, forma de moverse y todo lo que involucra la convocatoria, lo realmente interesante es el debate digital que se generaba en las redes. Las personas dando su punto de vista y opinión en redes sociales era algo que entregaba información de cómo se sentían las personas, lo que pensaban y no se atrevían a decir y como individualmente mutaban con el mismo movimiento.

- **¿Ha controlado las redes sociales? ¿Qué tipo de control?**

La publicidad y los medios de comunicación amarallistas han existido desde siempre. La prensa convencional siguió haciendo lo mismo, dando pantalla al gobierno mientras en las redes las personas teníamos otra visión. Se mostraba una doble cara de lo que realmente estaba pasando en Chile. De esta forma igual se gestionan nuevos movimientos en contra del movimiento social primero, y así sucesivamente. El estado no bloquea las redes, pero sin embargo si intentaban generar una imagen de lo que podía vender y serles positivo pero las personas ya estaban en discordia y no creían verídico lo que se decía. Siempre sentíamos vergüenza ajena por lo que podía volverse viral en el mundo sobre el presidente, cada discurso era un nuevo martirio para la imagen de lo que nos representaba aquella persona. Controlarse no creo haber visto, si se habla en muchas instancias que las compañías de telefonía cortaban en ocasiones las comunicaciones, pero nada verídico al 100 por ciento.

CONCLUSIONS

- **¿A través de tu experiencia, cuáles crees que han sido los puntos fuertes y los puntos débiles que han generado las redes sociales?**

Organización y planificación para aumentar el volumen del movimiento los pondría directamente como positivos y puntos fuertes en cuanto a la ayuda de las redes sociales a los movimientos sociales. Además de generar este sentimiento de empatía en las personas, volverlas más cercanas y apoyarse, sobre todo durante momentos como el toque de queda en que los militares estaban en las calles. De igual manera, como lugar en donde poder denunciar las injusticias y las malas practicas de la policía, las redes realmente eran el lugar donde podía estar el video que te salvase la vida o ayudaría en el juicio que podrías tener.

Lo puntos débiles, las discusiones y descontextualización de los mensajes que se emitían en redes. No es lo mismo gritar NO, que escribirlo. Hubo muchas malas interpretaciones o dobles sentidos acerca de juicios o opiniones que se emitían y posteaban en redes.

- **¿El movimiento y las protestas continúan vivos?**

Con la situación actual del coronavirus, el movimiento físico se mantiene en silencio y ha parado. Però las redes sociales y opiniones siguen vivas, esperando el momento en el que se pueda volver a marchar. Aún se conmemoran imagenes de las protestas, se sigue pensando en aquello, però un problema a la vez, creo que es lo prudente.

ENTREVISTA ACTIVISTAS CHILE (DONA 6M)

INTRODUCCION: (Breve situación personal y movimiento en el que participaste.)

- **¿Qué te llevó a movilizarte?**

Desde chica me he involucrado en política y movimientos sociales, principalmente en los estudiantiles, con los que coincidí el 2006 y el 2011. Milito en una organización política de la llamada “izquierda revolucionaria” hace años, por tanto, he estado participando en estas dinámicas, así, cuando fue el 18 de octubre también fui parte. Sin duda, lo que me lleva a movilizarme es comprender que vivimos bajo un sistema capitalista que nos roba la vida, en muchos aspectos. En lo particular de Chile, las dinámicas más movilizadoras han sido siempre de carácter más bien segmentado, siendo un sector u otro el que se levanta por demandas más bien particulares. Esta vez eso cambió, se juntaron décadas (por no decir cientos de años) de injusticias, abusos, falta de condiciones dignas para vivir. No podía si no estar ahí, con el pueblo del que soy parte y llevaba años esperando que despertara.

Internet y las redes sociales, indiscutiblemente, favorecen a las conexiones y difusión de formas, prácticas, y mensajes de los movimientos democráticos en los niveles nacionales e internacionales. Y es evidente que las movilizaciones de los últimos años serien diferentes sin estas. Así hablamos de una interacción entre activismo online y en las plazas.

- **¿Cómo han influenciado las redes sociales en tu participación en el movimiento social?**

Siempre he considerado que las redes sociales son un arma de doble filo; ya que, si bien colaboran con la velocidad y transversalidad de las comunicaciones, también se vuelven un lugar en donde podemos ser vigilados, por lo que, nos amenazan en términos de Seguridad.

Personalmente, la influencia de las redes sociales en mi participación en el movimiento tienen que ver con la entrega de información. Pues, permiten informarnos desde Fuentes no oficiales que, sabemos, tienen grados o están totalment coptadas por sectores de poder.

- **¿Qué ventajas e inconvenientes te ha supuesto informarte sobre las movilizaciones a través de internet? ¿Crees que ha habido un aumento del compromiso y de autonomía individual?**

Las ventajas podría situarlas en términos de tener un acceso la mayoría del tiempo, poder buscar información de manera abierta. Sin embargo, tiene como inconvenientes que hay que saber filtrar las informaciones, ya que, al provenir de ciertos grupos de poder o el mismo Estado, no siempre se puede confiar en su veracidad.

- **¿A través de las redes sociales, te has movilizado por directrices de un partido político concreto, o más por convicciones personales?**

Soy parte de una organización política, por tanto, sí tenemos directrices.

- **¿Mientras llenabas las calles y las plazas junto con otros activistas, hacías un seguimiento y te interesabas por las otras movilizaciones (a nivel nacional e internacional), su forma de organización, las técnicas, su evolución...? ¿O simplemente te centrabas en la tuya?**

Sí, siempre he estado atenta a las situaciones políticas y sociales a nivel internacional. Además está decir que por las mismas fechas (algunas antes y otras en simultáneo) se desarrollaron movimientos importantes cercanos como el caso de Ecuador, por lo que, sí estuvo presente.

Y, en el caso dentro de Chile, siempre atenta a las particularidades de cada zona, ya que, a lo largo de distintas movilizaciones estas han sido muy relevantes.

- **¿Qué forma de acción defiendes? ¿Cómo te implicaste?**

Creo que quienes deben sobrevivir por culpa de unos pocos, tienen derecho a buscar la justicia y a recuperar lo que les corresponde. Aunque algunas veces los medios para alcanzar esto sean “más violentos” o “menos convencionales” que el sentido común está permitido a aceptar.

- **¿Durante la movilización qué papel tenían las redes sociales? ¿Cómo se desarrollaba la organización de la gente?**

Creo que las redes sociales fueron muy relevantes en dos sentidos: primero, permitir un espacio de contrainformación, intentando romper el cerco comunicacional que existe en Chile. Y, segundo, hacer circular convocatorias a sectores que nunca se habían implicado en este tipo de acciones. Así se lograron momentos con convocatorias nunca antes vistas y compuestas por todos los sectores, no solo quienes siempre están movilizándose.

- **¿Durante el proceso de las protestas qué acciones ha llevado a cabo el gobierno? ¿Ha controlado las redes sociales? ¿Qué tipo de control?**

Es sabido que el Estado y privados pueden acceder a nuestra información publicada de manera explícita y tácita en las redes de todo tipo. No ha existido un control de tipo “censurar” o restringir el uso de las redes, pero sí un control en torno a obtener información de quienes se movilizan y de quienes estuvieron implicados en casos “más violentos” o en los casos de saqueos, por ejemplo.

CONCLUSIONS

- **¿A través de tu experiencia, cuáles crees que han sido los puntos fuertes y los puntos débiles que han generado las redes sociales?**

Los puntos Fuertes son sin duda la masividad de las convocatorias, además de permitir que se acceda a una información distinta, veraz, directo en el sitio de las noticias. Y los débiles son el control y un fenómeno que es muy interesante y propio de estos tiempos; tiene que ver con que la “participación” en las redes sociales produce un espejismo respecto al activismo o a la participación misma. En el fondo, compartir cosas y seguir la revuelta por las redes sociales genera un efecto (falso) de que se es parte de algo, y eso no necesariamente es así. Con eso hay que ser sumamente cuidadoso porque puede significar una lectura errónea de los procesos sociales y políticos.

- **¿El movimiento y las protestas continúan vivos?**

Actualmente nos encontramos en el contexto de la pandemia, lo que, claramente detuvo el proceso de movilización en su aspecto más explícito, en las calles. Pese a eso, la crisis sanitaria ha evidenciado y profundizado las demandas que ya estaban siendo sentidas por el pueblo de Chile. Por tanto, existe una gran posibilidad de que cuando esto pase hayan nuevos focos de protestas y movilizaciones incluso nacionales.

ENTREVISTA ACTIVISTES FRANÇA (DONA 7P)

Qu'est-ce qui t'a poussé à te mobiliser ?

Je suis contre les inégalités sociales et j'ai voulu exprimer mes inquiétudes et alertes via plusieurs pétitions dont celle sur la taxe carbone qui a lancé le mouvement des gilets jaunes.

- Quels sont les avantages et les inconvénients de l'information sur les mobilisations via Internet ?

Inconvénients: il faut faire attention aux fake news et aux groupes spécialement créés pour propager des propos menaçants ou haineux avantages : on ne connaît pas l'orientation politique de l'autre, on échange en toute liberté et les informations se propagent rapidement. Nous n'avons pas besoin de nous connaître pour organiser les choses. Nous nous réunissons autour d'idées communes.

- Avez-vous été mobilisé par les directives d'un parti politique particulier, ou plus par vos convictions personnelles ?

Uniquement par convictions personnelles. Je n'ai jamais adhéré à un parti politique.

- Pendant que vous remplissiez les rues et les places avec d'autres militants, vous suiviez et vous intéressiez aux autres mobilisations (au niveau national et international), leur forme d'organisation, les techniques, leur évolution... ? Ou te concentrais sur la tienne?

En même temps que la mobilisation de gilets jaunes, Je me suis intéressée à la mobilisation naissante de Hong Kong, celle de Catalogne, celle de Belgique, Tout en ayant en tête celle de 2009 aux Antilles.

- Quelle forme d'action défendez-vous ? Comment vous êtes-vous impliqué ?

J'ai d'abord lancé une pétition, enfin plusieurs même, j'ai effectué des sondages, j'ai été en plateau tv pour débattre avec des politiques et j'ai pas mal manifesté, et participé à des actions de désobéissances Civiles j'interviens dans des conférences.

- Quel était le rôle des réseaux sociaux pendant la mobilisation ? Comment se développait l'organisation des gens ?

Nous avons d'abord créé des groupes Facebook pour organiser des événements pour se rejoindre en manifestation et dans des assemblées de gilets jaunes pour débattre.

- Quelles actions le gouvernement a-t-il menées pendant le processus de protestation? A-t-il contrôlé les réseaux sociaux? Y a-t-il eu beaucoup de répression et de menaces ?

énormément de répression, énormément de personnels des renseignements territoriaux répartis dans toute la France pour questionner les gilets jaunes, énormément de censure sur twitter et facebook.

- Pensez-vous qu'avec le crisi sanitaire et économique du Coronavirus les protestations vont mourir ou au contraire cette crise va relancer les protestations ?

Elles ont continué meme pendant (petites actions, en petit nombre et actions sur les reseaux sociaux ou sur les balcons), donc je pense que ça va continuer mais la question c'est à partir de quand les militants vont retourner dans la rue.

ENTREVISTA ACTIVISTES FRANÇA (HOME 80)

- **Qu'est-ce qui t'a poussé à te mobiliser ?**

La necessitat d'un canvi polític i la deficiència del sistema electoral! L'empitjorament de les llibertats ciutadanes, l'increment de les desigualtats, les amenaces en contra el medi ambient, m'han provocat les ganes de participar en un nou tipus de concentració per manifestar en contra del govern francès.

Resulta dels atemptats del 2015 unes restriccions de les llibertats públiques. Lleis excepcionals que han esdevinguts permanents. La llibertat per Internet disminueix. Després una llei "contra els fake News", el 2020, la llei Avia permet a un policia censurar paraules per Internet considerades "terroristes" sense la validació d'un jutge.

Pel que fa l'increment de les desigualtats, he constatat que la minvada dels impostos dels rics (supressió de l'impost sobre la fortuna el 2018) i la reducció de la renda per als aturats.

L'escalfament climàtic i les contaminacions són amenaces mundials que em semblen inherents al sistema econòmic i polític actual.

Des de fa dècades hi ha alternància entre dretes i esquerres clàssiques que més o menys que coincideixen sobre polítiques de privatització de l'economia, minvada dels drets laborals i contaminació indirecta (indústria europea a Xina, vaixells de mercaderies que contaminen molt...).

- **Quels sont les avantages et les inconvénients de l'information sur les mobilisations via Internet ?**

Pel que fa els avantatges, va permetre als primers armilles grogues difondre a molta gent via Facebook la idea d'un lloc (una zona de cita) i una data i hora.

Pel que fa els inconvenients, l'eina usada malament pot convertir-se en un risc per a les actuacions. Progressivament es va formar diferents grups Facebook a prop de Perpinyà. De fet qualsevol persona és podia inscriure en aquests grups, fins i tot un policia. Les decisions d'actuacions de les assemblees es trobaven, al final, públiques, en un comentari d'un "xerraire" en una publicació. La pantalla pot desinhibir l'obligació de discreció...

- **Avez-vous été mobilisé par les directives d'un parti politique particulier, ou plus par vos convictions personnelles ?**

El primer dissabte vaig decidir anar al giratori del peatge amb l'armilla groga perquè feia anys que jo esperava que sortís gent al carrer.

El meu "partit de referència" va trigar setmanes abans de donar suport a les armilles grogues. I fins i tot al principi considerava el moviment com d'extremes dretes.

- **Pendant que vous remplissiez les rues et les places avec d'autres militants, vous suiviez et vous intéressiez aux autres mobilisations (au niveau national et international), leur forme d'organisation, les techniques, leur évolution... ? Ou tu te concentrais sur la tienne?**

Vaig disminuir la meva participació en moviments polítics (un estatal i un altre local).

Ara bé amb les armilles grogues anava participant en actuacions en les quals solia participar abans : Dia del Clima, en contra del feminicidi ..

- **Quelle forme d'action défendez-vous ? Comment vous êtes-vous impliqué ?**

Principalement en les agrupacions del dissabte. Entre els participants, jo fotografiava, i publicava "en públic" fotos i la descripció cronològica dels esdeveniments.

Ocasionalment ajudava a repartir material o fluir el trànsit de cotxes o asserenar els conductors nerviosos per l'espera durant el bloqueig.

- **Quel était le rôle des réseaux sociaux pendant la mobilisation ? Comment se développait l'organisation des gens ?**

La majoria de les "armilles grogues del dissabte" s'informaven de les actuacions locals via un grup local de Facebook.

Sense coordinació, es va crear grupets per àmbits diferents : proveïment dels permanents als giratoris, proveïment de material (ex paletes) el dissabte, ajuda a sense sostres, associació llei 1901 per a la defensa judicial, consulta/sondeig de la població sobre les propostes polítiques de les assemblees d'armilles grogues....

- **Quelles actions le gouvernement a-t-il menées pendant le processus de protestation? A-t-il contrôlé les réseaux sociaux? Y a-t-il eu beaucoup de répression et de menaces?**

Pel que fa les actuacions del govern cal distingir l'evolució dels policies i el marc jurídic més repressiu.

Al principi la policia observava i intervenia per protegir les armilles en contra dels conductors agressius i violents i per demanar limitar els bloquejos del trànsit de vehicles. Molts pocs armilles grogues eren destructors i violents de cara als policies. Després, la direcció dels serveis policials va animar l'ús de mètodes violents (gazos lacrimògens, bombes, cops de porra) per evacuar els manifestants.

Pel que fa el vessant legislatiu, apareix una nova llei el 2019 ("loi anti casseurs") en contra dels manifestants armilles grogues amb una llei que permet multar per posseir una mascareta en contra dels gasos lacrimògens policials. Respecte a les xarxes socials, armilles grogues van ser condemnades per publicacions per Facebook com cridar a bloquejar una refinaria, o publicar una

cita de concentració per Facebook. És molt probable que les publicacions en els grups Facebook estiguin llegides per policies.

Pel que fa la repressió, hi ha un vessant policial i un vessant judicial.

Al nivell de l'estat alguns morts, mans i ulls arrencats per projectils de goma, i milers de ferits. Entre els ferits molts armilles grogues però també vianants i periodistes. Nombroses condemnes amb un pas immediat al tribunal.

- **Pensez-vous qu'avec le crisi sanitaire et économique du Coronavirus les protestations vont mourir ou au contraire cette crise va relancer les protestations ?**

Suposo que les protestes van a continuar amb formes diferents.

El 2019 el nombre d'armilles grogues, baixava cada mes. Però al final del 2019, apareix una nova convergència sindicats-armilles grogues arran de l'última modificació dels drets a les pensions. Al mes de març del 2020 en el marc de les eleccions municipals, a les grans ciutats (com Perpinyà) va aparèixer llistes ciutadanes /municipalisme (d'esquerres) que fa ressò a la demanda de democràcia directa com el referèndum d'Iniciativa ciutadana.

Em sembla que durant el confinament del Coronavirus una part de la gent va conscienciar el paper rellevant de sanitaris i de totes persones que fan funcionar la societat : agricultors, botigues de queviures, empleats de neteja...

També es va destacar el paper important de produir localment.

Al cap i a la fi, l'èxit d'una nova protesta al carrer depèn de la classe mitjana que pot finançar les seves vacances (pot consumir). Existeix una classe intermèdia que als sondejos va donar suport a les armilles grogues però que no va participar mai a una agrupació el dissabte.

ENTREVISTA ACTIVISTES FRANÇA (HOME 9P)

INTRODUCTION : (Brève situation personnelle et mouvement auquel vous avez participé.)

- Qu'est-ce qui t'a poussé à te mobiliser ?

La discussion une semaine avant le début du soulèvement du 17 novembre avec des jeunes militants écologistes de l'écologie sociale qui voyaient ce mouvement en devenir comme une chance pour l'écologie populaire et non come un mouvement réactionnaire comme om était alors décrit à gauche et dans les milieux écolos

L'Internet et les réseaux sociaux favorisent incontestablement les connexions et la diffusion des formes, pratiques et messages des mouvements démocratiques aux niveaux national et international. Et il est évident que les mobilisations de ces dernières années seraient différentes sans celles-ci. Ainsi, nous parlons d'une interaction entre l'activisme en ligne et sur les places.

- Comment les réseaux sociaux ont-ils influencé votre participation au mouvement social ?

J'ai écrit un livre pour rassembler les texte des Gilets jaunes du premiers mois. Ils étaient tous sur les pages face book des GJ qui se sont organisés à partir des groupes Facebook. De plus pour aller dans les manifestations parisiennes , nous devions comme Gilets Jaunes consulter les réseaux pour connaître les lieux de rendez vous, où en étaient les manifestations...

-Quels sont les avantages et les inconvénients de vous informer sur les mobilisations à traves d'internet? Tu penses qu'il y a eu une augmentation de l'engagement et de l'autonomie individuelle ?

L'inconvénient c'est la forme du débat politique à l'intérieur du rapidement. Quelques leaders ont parfois des centaines de milliers d'amis qui les suivent comme oracles. D'autre part , les rumeurs comme celle du Pacte de Marrakech »venant des milieux d'extrême droite circulent plus facilement par Internet et sont d'autant plus difficiles à contrer L'avantage, c'est la souplesse de l'utilisation qui permet une plus grande possibilité d'auto organisation. Le fait que ce soit ni un parti, ni un syndicat, mais des groupes de citoyens anonymes a permis l'optimisation de l'engagement dans les classes populaires défiantes par rapport à toute organisation verticale.

-Par le biais des réseaux sociaux, avez-vous été mobilisé par les directives d'un parti politique particulier, ou plus par vos convictions personnelles ?

Par les convictions et par la réflexion collective au sein de mon collectif PEPS (Pour une Ecologie Populaire et Sociale) et mes amis Gilets Jaunes du 20ème arrondissement de Paris.

-Quels sont les messages et les slogans diffusés en ligne (internet) qui vous ont fait participer directement aux mobilisations ?

Les appels aux manifestations

-Pendant que vous remplissiez les rues et les places avec d'autres militants, vous suiviez et vous intéressiez aux autres mobilisations (au niveau national et international), leur forme d'organisation, les techniques, leur évolution... ? Ou tu te concentrais sur la tienne ?

J'ai toujours suivi les mouvements sociaux au niveau national et international , avant , après et pendant le mouvement des Gilets Jaunes.

-Quelle forme d'action défendez-vous ? Comment vous êtes-vous impliqué ?

Je défends tout ce qui encourage l'auto-organisation sociale du mouvement : occupation des ronds points et des places, blocages des péages et des centres commerciaux,, des dépôts de carburants, masions du peuples, cantines populaires, grèves et manifestations, sauvages ou autorisées. J'ai participé à presque toutes les manifs des GJ à parti du é' novemebre et durant l'année 2019. J'ai fai parti d'un groupe de Gilets jaunes dans mon quartier dans le 20ème arrondissement ou nous avons construit une cabane sur une place qui a fonctionné durant deux mois. J'ai participé comme délégué ou observateur aux trois premieres ADA (Assemblées des Assemblées.

-Quel était le rôle des réseaux sociaux pendant la mobilisation ? Comment se développait l'organisation des gens ?

Il y a eu plus de 2000 groupes face books qui ont permis que se créelnt les occupations des ronds points et que s'organisent la vie quotidienne sur ces palces et ronds points. Les groupes face book ont eu un rôle d'organisateur collectif, un peu semblables aux journaux ouvriers des XIXème et 20ème siècle ou aux contes et almanachs des siècles précédents.

-Quelles actions le gouvernement a-t-il menées pendant le processus de protestation? A-t-il contrôlé les réseaux sociaux? Quel type de contrôle?

Il a fait des pressions mais n'a pas véritablement pu entraver les réseaux sociaux . par contre il a joué un rôle de surveillance et à coup sur de fichage systématique des gilets jaunes les plus engagés.

CONCLUSIONS

-Par votre expérience, quels sont, à votre avis, les points forts et les points faibles des réseaux sociaux ?

Ce n'est pas mon problème. Les réseaux sociaux sont un média qui dépend de l'utilisation qu'on en fait. Comme une radio libre, un tract ou un journal. Ils ne font que souligner et révéler les tendances lourdes des mouvements sociaux, des organisations et des individus

-Le mouvement et les manifestations sont toujours en vie ?

Ils vivent déjà très fortement dans la mémoire collective. Le mouvement des retraites a été très giletjaunisé par exemple . Les slogans, les chants des Gilets jaunes y étaient repris par les manifestants syndiqués ou non.

ENTREVISTA ACTIVISTES HONG KONG (HOME 10J)

Introduction

- What led you to mobilize?

I don't know if I understand this question correctly. My motivation to be an activist in Hong Kong is simply the love to Hong Kong. And also pursuit of a just and free society. I want to live with dignity and able to enjoy a good life with my friends and family. On top of it, I want to change the society by myself into the shape I like. That's why I want to be an activist, rather than simply a participant, organizing protests and rallies for the past years.

The Internet and social networks indisputably favour the connections and dissemination of forms, practices, and messages from democratic movements at national and international levels. And it is clear that the mobilizations of recent years are different without these. This is how we talk about an interaction between online activism and in squares.

- How have social media influenced your participation in the social movement?

The social media I usually use are: Facebook, Instagram, LIHKG, Whatsapp and Telegram Messenger. They do help me to know more about 'what is going on' in the society. Not only I can know when there will be protests in Hong Kong, I can also know why the protest is being held and who is behind the protest (it is the case before the 2019 Anti-ELAB movement, I can explain this point below). But for now, one more point about being an activist in the 'social-media era'.

Using social media also encourage us to mobilize. As information of the protest/rally can be easily disseminated using social media, the cost for holding a protest is lower nowadays. We don't have to worry about the turnout rate of the protest before it happens. We can monitor the reaction from the public once the promotion of the protest is released and modify the form/ venue/aim of the protest according to those reactions.

There is a huge difference between mobilization using these five platforms I mentioned above. I am now summarizing my reflection on each of them.

Facebook: There is saying in Hong Kong that Facebook is only for 'older generations'. So basically, it refers to those aged 25-60 (those born before 2000s). But it is the main arena for information dissemination and political discussion. Parties, political celebrities and news media also think the same so they will take FB as their first promotion and mobilization site. Primary content is created here.

Instagram (we call it 'IG' in Hong Kong): Teenagers are the main users of it. Not much primary content is created it. Usually content is copied from Facebook with similar message and photo. There is a growing trend that news media and online influencer are exploring Instagram as a

platform to promote their content. But in general, it is a widely-used application among protestors, not for discussion but only for disseminating photos with caption.

LIHKG: A reddit-like online forum. A very important platform through out the Anti-ELAB moment. People can discuss current affair anonymously on it. It is the site of mobilization and tactic discussion in the early phase of the movement. Some eminent users even form team in the platform and doing their advocacy. One of them is user 'stir fry', who aim at the international dimension as their main battlefield. (<https://standwithhk.org/>)

Whatsapp: Almost all HK people are using it. But it is not quite useful in the Anti-Elab movement. Some are saying that it is because of the privacy issue of it. Having said that, young people usually use it to promote political message to their family and elder relatives as it is the only messaging application that the latter are using.

Telegram: Some activists started using it in 2014 Umbrella Movement because of its alleged privacy protection technique. It becomes a prevailing application in the early phase of the Anti-ELAB movement. Also, people can stay anonymous in this messaging application for discussing political issue and even on-site protest tactic. A lot of groups and channels form in this platform and some of them become prominent in the course of the movement. Even myself meet new friends and activists on this platform and we organized several rallies using the platform.

- What advantages and disadvantages have it been for you to learn about the mobilizations through the Internet? Do you think there has been an increase in commitment and individual autonomy?

Pros: Information can be circulated easily and quickly in the internet, it can reach a larger set of audience with a lower cost.

Cons: However, in the meantime, the origin of the information are not able to track easily since everyone is staying anonymous in the internet. Misinformation and misunderstanding have often been generated.

And for the second question, yes! In the internet era, people are gaining autonomy through the power they acquired in the internet community. For example, if you are disagree with what experts, politicians and celebrities has said, you can simply be a content creator expressing your own idea. No one will stop you from doing this. It is like you are running a 'business' using your computer and WiFi network. I will see it as the reason why people are more committed in current affairs nowadays.

- Through social networks, have you mobilized according to the guidelines of a particular political party, or more out of personal convictions?

More on the 'personal convictions' side. I prefer to mobilize based on issue but not according to what affiliation that I have.

- What were the messages and slogans disseminated online (internet) that made you a direct participant in the mobilizations?

It really depends on the topic of mobilization. Generally I will go to every rally that I feel I can make change by simply present on site. Who saying what is not really my consideration to go to protests. I.e. I will still go to some protests if I think the protest aim is good even though the organizers ain't somebodies that I like.

- While filling the streets and squares together with other activists, you followed up and became interested in the other mobilizations (at national and international level), their form of organization, techniques, their evolution...? Or did you just focus on yours?

I think Hong Kong is too small to talk about this point....

- What form of action do you defend? How did you get involved?

Even though I will not attend all form of action, I defend them all. Basically, I would participate in both non-violence protest and direct action and I prefer to take up the organizing role of non-violent protest. Since it is the upper limit that I can do publicly. (without hiding my identity)

(By the way, no one in Hong Kong would claim him/herself to be the one organizing violent action because of the safety issue.)

- During the mobilization what role did social media play? How did people's organization develop?

I would answer this question by elaborating more about the usage of LIHKG and telegram by the protestor in the 2019 Anti-ELAB movement. In general, both platforms allow people to initiate, discuss and criticize political ideas and foster protest production/mobilization.

LIHKG: User post a thread on the forum and hoping for reactions from other users. If there is a load of reaction around a certain topic, users can rank the thread by either giving a 'like' or 'dislike' to a topic. If a topic is gathering a lot of like, some users will try to make it happens. Also, people will know which topic is caught fire by simply go to a section on the platform that showing the thread that are being actively discussed by users.

Telegram: Favor instant communication but not for detailed discussion as some of the public group would have 4000-5000 anonymous members. A rally is being organized by a small group of people first. They will discuss some initial ideas in private group before they send out the promotion. When all the infrastructure of a rally has been decided, in some occasions, organizers would recruit helpers from public group for helping the mobilization. Trust between activist is built in the course of movement. When people interact more often and having met in the real life, they trend to believe that others are trustworthy.

- During the protest process what actions has the government taken? Have you controlled social media? What kind of control?

The Hong Kong Government employ police force to disperse the crowd during the protest. As you may have seen in the news about Hong Kong, they have used tear gas, rubber bullet, pepper spray, water cannon and even several shots of real bullet to 'stop' the protest.

Do you mean "have they controlled social media?". I would say no to this question. They are not 'brave' enough to cut the internet with regard to the economical status of Hong Kong in the globe. However, they do employ strategy on social media in order to 'win' for the public opinion. They will launch a lot of FB pages and publish counter-content, competing with us for the status of 'real knowledge' towards the public. They usually say that the news from protestors are 'faked' to discredit us and distort what really had happened.

CONCLUSIONS

- Through your experience, what do you think have been the strengths and weaknesses that social networks have generated?

Strengths: Information can be easily disseminated.

Weaknesses: Misinformation can also be easily disseminated.

And most of the point I have already mentioned above.

- Are the movement and protests still alive?

Yes! Please refer to the livestream I shared with you on Sunday night (5/10).

ENTREVISTA EXPERT CÉSAR RENDUELES

-Nos encontramos en una situación de pandemia a nivel mundial. ¿Cuál cree que es la situación de los movimientos sociales que estaban plenamente en estallido antes de la Pandemia mundial del Coronavirus-19?

La Gran Recesión de 2008 desató por todo el mundo movimientos que aspiraban a profundizar en la democracia y extender los derechos sociales: la Primavera Árabe, el 15M, los Occupy, YoSoy132, Nit Debut... En general, predominaron los medios pacíficos y assemblearios que trataban de generar consenso entre una amplia mayoría social. La idea dominante era la ejemplaridad colectiva: la movilización ciudadana mostraría cómo se hace de verdad la democracia para, así, rescatar las instituciones políticas de su secuestro por la banca. Una década después eclosionaron una segunda oleada de manifestaciones impulsadas por gente, a menudo muy joven, que no se hace ilusiones respecto a la posibilidad de reiniciar el sistema y sienten una desafección extrema hacia la policía y la judicatura. En los inicios de esta década millones de personas acusaron a los políticos de haberse desentendido de sus obligaciones para aliarse con las élites económicas, de no hacer, en suma, su trabajo. En 2019/2020 cada vez más activistas parecían convencidos de que políticos, policías y jueces están haciendo exactamente su trabajo: proteger a los ricos y sus propios privilegios. Creo que ese es el origen de los días de furia colectiva que se vieron el año pasado en las calles de Francia, Chile, Honk Kong, Colombia, Ecuador, Iraq, Líbano y Cataluña, con el precedente inmediato de Rumanía y el Black Lives Matters en Estados Unidos. Han sido manifestaciones muy distintas con diferentes niveles de urgencia y legitimidad, pero tal vez sean el síntoma de un nuevo ciclo antagonista, mucho más desencantado que el de la primera década de la crisis económica.

- No son tiempos para el activismo callejero o la política en las plazas. Las libertades están restringidas, el distanciamiento social hace que las formas típicas de protesta sean imposibles de llevar a cabo. ¿Cree que una vez se estabilice la situación actual, que la gente pueda a volver a salir a la calle, se va a producir una ola global de movimientos como la del 2010?

No lo sé, es muy difícil decirlo. En cualquier caso tengo el convencimiento de que los movimientos que se produzcan ya no van a ser como los de 2010. Creo que en lugar de tratar de interpelar a una totalidad social (el 99%) asumirán, tal vez de una forma más realista, que hay intereses enfrentados que segmentan nuestras sociedades más allá de las grandes divisiones entre las superélites y los demás.

- La emergencia continua limita nuestros espacios mentales, desafiando nuestra creatividad. ¿Piensa usted que la utilización de las redes sociales crea nuevas formas de organización y acción en los movimientos sociales alejándose de los viejos? ¿O a pesar de la innovación los movimientos sociales actuales siguen compartiendo muchas características con los viejos?

Creo que la mayor parte de los cambios organizativos se producen de una forma gradual y hay elementos que tienden a permanecer. Tendemos a centrar nuestra atención en los elementos de transformación más espectaculares asociados a las tecnologías digitales e infravalorar las continuidades. Es un sesgo muy común también en otros ámbitos, como la educación.

	Origen del moviment	Tipus de lideratge	Forma d'organització	Comunicació i connexió entre els participants	Repressió
Avantatge o element positiu en l'ús de les TIC	<ul style="list-style-type: none"> - Facilitació d'aglutinar i coordinar a la gent i les seves protestes per començar a trepitjar els carrers a través de xarxes socials. -Baix cost en la convocatòria per xarxes. -Possibilitat i facilitat de canviar la forma, el lloc i l'objectiu de la protesta abans del seu origen. -Possibilitat de discussió anònima a través de xarxes en la fase inicial de la protesta. 	<ul style="list-style-type: none"> - Autoorganització popular. Articulació de grups de gent diversa amb objectius comuns. -Transversalitat. - Increment de l'autonomia personal. No cal militància per assabentar-se de les mobilitzacions. - Augment de l'horitzontalitat. 	<ul style="list-style-type: none"> -Capacitat informativa prèvia, convocant i difusió massiva a temps reduït. -Emprar el factor sorpresa per confondre als actors antagònics. -Activistes s'organitzen gairebé per inèrcia. -Informació en directe i precisa dels esdeveniments. Marge d'acció reacció (activistes i cossos policials). -Articulació de persones de diferents generacions, afinitats... Facilitació en organització territorial. 	<ul style="list-style-type: none"> -Facilitat de comunicació interna entre els activistes de forma continua. -Obertura de portes en la comunicació i connexió nacional i internacional entre activistes. Difusió de solidaritat entre moviments. -Arribar més enllà dels mitjans de comunicació oficials controlats per elits i partits polítics. -Evolució de les accions i tècniques a través del seguiment d'altres moviments. 	<ul style="list-style-type: none"> -Facilitació de l'anonimat per a prevenir futures accions repressives. -La difusió de les gravacions i imatges dels activistes, visualitza la violència policial. -Major dificultat dels governs en poder silenciar i controlar tota la multitud de grups presents en les xarxes socials.

<p>Inconvenient o element negatiu en l'ús de les TIC</p>		<p>- Disminució de directrius polítiques. Lideratge poc clar, moltes vegades no se sap que hi ha al darrera.</p>	<p>-Dificultat en dirigir tanta gent en situacions de molta tensió, la majoria inexperta en aquest tipus de mobilitzacions.</p> <p>-Baix grau de disciplina, provocant accions descoordinades.</p> <p>-Col·lapse i control de les xarxes socials, queden inoperatives dificulta l'organització.</p> <p>-Accés a la informació dels cossos policials i altres actors antagònics instantània.</p>	<p>- Col·lapse i control de les xarxes socials, queden inoperatives dificulta la comunicació interna.</p> <p>-Interpretació errònia dels missatges en línia.</p> <p>-L'adquisició de confiança entre activistes és més complicada.</p>	<p>-Censura: Tancament de comptes.</p> <p>-Fake-news i post-veritat: La tergiversació pot donar lloc a la criminalització de persones i/o col·lectius.</p> <p>-Espionatge policial virtual: Persecució d'activistes que apareixen en imatges i utilització de la intel·ligència policial (com el reconeixement facial). Justificacions fiscals per defensar la sanció i/o detenció de manifestants.</p>
---	--	--	---	--	---

TAULA 4: Quadre d'anàlisi de les entrevistes omplert.